

SVENSKA GILLET

I FINLAND

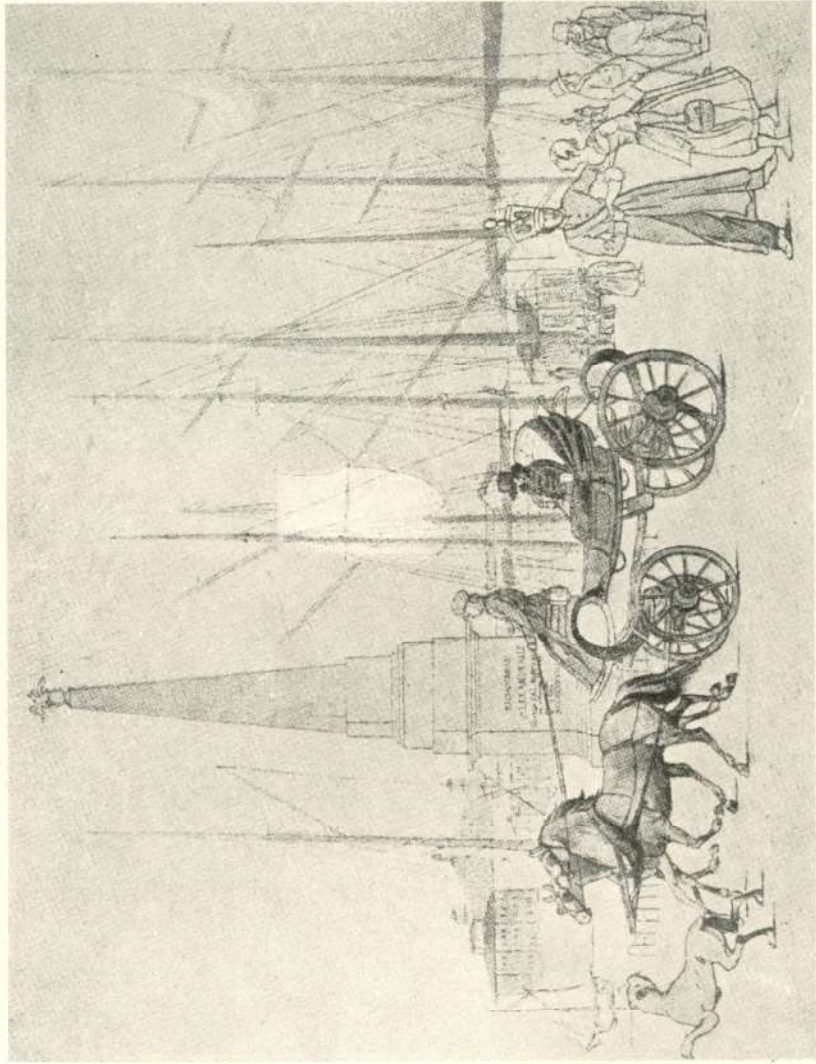
1887-1947

JUBILEUMSSKRIFT

EX LIBRIS

VASSTRÖM

Solutorget på 1880-talet.

1887-1947

SVENSKA GILLETS

I FINLAND HISTORIA

SAMMANSTÄLLD AV
STYRELSEN TILL 60-ÅRSJUBILEET

HELSINGFORS
1947

HELSINGFORS
FRENCKELLSKA TRYCKERI AKTIEBOLAGET
1947

SVENSKA GILLET I FINLAND 1887—1947

Den tredje februari detta år hade sextio år förflutit sedan Svenska Gillet i Finland grundades. Då föreningen för tio år sedan firade sitt halvsekeljubileum, utgavs en omfattande och vackert utstyrd historik för att celebrera denna märkliga händelse, men tyvärr finns numera endast några få exemplar av denna publikation bevarade i Gillets arkiv. Då den sålunda inte kan utdelas åt alla de talrika medlemmar som sedan dess tillkommit, och då dessutom de senast förflutna tio åren bildar en i många avseenden märklig och livaktig epok i Gillets historia, har styrelsen ansett det vara sin skyldighet att även nu, till sextioårsjubileet, låta sammanställa en minnesskrift, som kort men sakligt relaterar Gillets historia under det första halvseket och ger en något fylligare bild av händelserna under de senaste, skickesedigra tio åren. Svenska Gillet är den äldsta nu existerande sammanslutningen inom den rikssvenska kolonin i Finland, en förening med förpliktande traditioner, och därför har styrelsen funnit det påkallat att låta trycka denna lilla skrift, som för kommande släktled bevarar en framställning av de öden och den utveckling Gillet genomgått, från en anspråklös början och ända fram till den dag då föreningen större och livaktigare än någonsin förr ingår i sitt sjunde decennium.

Till Konsul H. Lindell och Ingeniör W. Hedensjö, som genom storartade donationer främst bidragit till utgivandet av denna historik, frambär styrelsen ett varmt tack ävensom till författaren Per Jansson för det särskilda intresse, han ägnat sitt uppdrag.

Helsingfors, den 3 februari 1947.

Percy Kullberg

Carl af Forselles

Lars Ljungberg

Nino Lincoln

Gustaf Lidbeck

Olle Hänel

Torsten Sundblad

Många omständigheter samverkar till att talrika rikssvenskar slagit sig ned i Finland. Det är inte bara det nära grannskapet och en månghundra-årig historisk gemenskap utan också den stora likheten i de båda ländernas natur samt förekomsten av en betydande svenskspråkig minoritet med likartade bruk och sedvänjor som stamförvanterna i det gamla moderlandet, som gör det lätt för svensken att komma till rätta och trivas här.

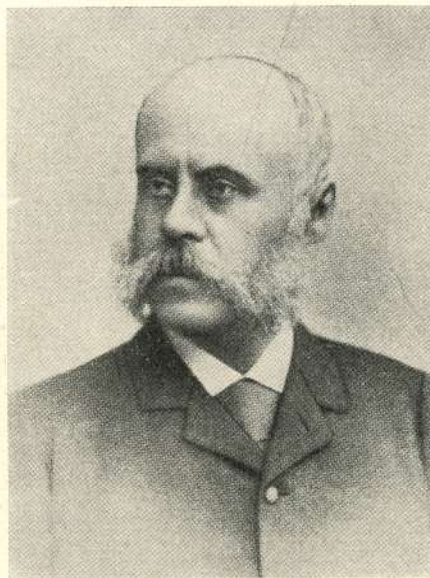
Behovet av en svensk förening i Finland gjorde sig tidigt gällande. Då Gillet stiftades, 18 år före unionsupplösningen var det naturligt att utom svenskar även norrmän skulle ingå som medlemmar, och föreningens första namn blev också därför Svensk-Norska Gillet i Finland.

Gillet's andliga fader var hovtandläkaren S. C. Bensow. På en fest den 28 december 1886 för Sveriges dåvarande generalkonsul i Finland, kammarherre C. M. G. Björnstjerna, föreslog han att en svensk-norsk förening med både ideella och praktiska syften skulle bildas. Ett förberedande möte hölls på övre Operacaféet i Helsingfors den 9 januari 1887, och därvid upplästes ett förslag till stadgar som uppgjorts av hovtandläkare Bensow, ingenjör Gustaf Herlitz och konsul Eduard Evensen. Dessa samma stadgar godkändes med obetydliga förändringar på det konstituerande mötet samma år, torsdagen den 3 februari, som således med rätta kan betecknas som Gillets årsdag. Och torsdagen, för varje äkta svensk oupplösligt förenad med tanken på ärtsoppa och plättar, har som vi längre fram skall få se kommit att spela en stor roll i Gillets liv.

Till Gillets första ordförande valdes enhälligt kammarherre Björnstjerna, viceordförande blev Bensow, sekreterare Herlitz och skattmästare Evensen.

S. C. Bensow
Hovtandläkare, Gillets stiftare.

C. M. G. Björnstjerna
Greve, generalkonsul, Gillets stiftare och
förste ordf., Hedersledamot 1902.

Dessa fyra män är Gillets egentliga stiftare, och det är därför påkallat att ägna dem några rader som en gärd av tacksamhet för vad de gjort sina landsmän i Finland till fromma.

Hovtandläkaren Simon Constantin Bensow var född 1828 och levde till 90 års ålder. Han besökte första gången Finland 1859, härtill uppmanad av den kända läkaren, professor Max af Schultén. År 1872 flyttade han definitivt över och verkade sedan här under en lång följd av år. Han räknas med rätta som en banbrytare inom Finlands odontologi.

Bensow var en mycket markant personlighet och har skildrats som en varmhjärtad, rättrådig och plikttrogen man. Hans porträtt visar bilden av en äldre herre med yviga polisonger samt klar och vaken blick — en gentleman av den gamla stammen.

Carl Magnus Gustaf Björnstjerna, generalkonsul, kammarherre, kommandör och greve var i eminent grad skickad att leda Gillets förhandlingar och att representera det utåt. Hans diplomatiska skolning och förnäma

Gustaf Herlitz
Disponent, Gillets stiftare.

Eduard Evensen
Vicekonsul, Gillets stiftare.

världsmannasätt kom härvid till sin fulla rätt. Han var också en älskvärd och förbindlig värd på de glänsande fester han årligen brukade anordna på konung Oscar II:s födelsedag den 21 januari och årsdagen av Sveriges och Norges förening den 4 november. Han älskade ett gott bord och var en framstående vinkännare, men på hans bjudningar saknades inte heller det goda svenska brännvinet och ölet. Han kvarstod som Gillets ordförande till 1904 och flyttade därefter till Stockholm, där han dog två år senare.

Gustaf Herlitz' namn är i Finland oupplösligt förenat med Arabia porslinsfabrik, ursprungligen en filial till Rörstrand i Sverige. Han kom över till Finland 1881, och under hans energiska och insiktsfulla ledning utvecklades Arabia till en tekniskt förstklassig och ekonomiskt betydelsefull storindustri. Men trots sin stora arbetsbörda vid fabriken ägnade han mycken tid och krafter åt Gillet. Som dess första sekreterare utvecklade han stor energi och initiativrikedom. Han var omutligt redbar, men också mycket

impulsiv, och kunde därför ibland missförstås av sina samtida. Herlitz var i likhet med Bensow en helgjuten karaktär. Han dog i sitt hem på Arabia 1923.

Konsul Eduard Evensen, Gillets mångåriga skattmästare, var född i Stockholm men norrman till börden. Till professionen var han affärsman, och sedan han gift sig med en finländska och blivit finsk undersåte utsågs han till rumänsk konsul i Finland. Han skildras som en ovanligt vaken och allsidigt intresserad man med ett livligt intellekt, en omtyckt sällskapsmänska. Under den tid han skötte skattmästarbefattningen hade han glädjen att se Gillets ekonomi konsolideras så att föreningen kunde utöva en betydande understödsverksamhet bland behövande landsmän i Finland.

•

Om Gillets ändamål säger första paragrafen i de äldsta stadgarna:

1. Kap.

OM GILLET OMFATTNING OCH ÄNDAMÅL

§ 1. Svensk-Norska Gillet har till ändamål att, jemte befrämjande af bekantskap, umgänge och trefnad mellan dess ledamöter, i mån af förmåga och tillgångar verka för sådana syften, som afse stamförvandters gagn och bästa.

Stadgarna är skrivna för hand, fint textade i skön piktur — det var före skrivmaskinernas tid — och utmärker sig för mångsidighet och grundlighet. Sammanträden skulle hållas en gång i månaden och alltid på en torsdag, som sålunda blev Gillets speciella dag. För understödsverksamheten uppdras klara riktlinjer.

Helsingfors i slutet av 1800-talet var ännu helt och hållet en småstad, visserligen huvudstad i storfurstendömet Finland, men med våra dagars moderna Helsingfors hade den bra litet gemensamt. En- och tvåvånings trähus dominerade stadsbyn; där Glaspalatset nu står tog landsbygden vid. Och livet i staden levdes i lugn och gemytlig takt. Inga myllrande mänskormassor ilade fram längs huvudstråken för att komma i tid till sina tjänster, inga överfulla spårvagnar rullade i jämn ström in mot centrum, inga tutande bilar rusade av och till. Folk rörde sig långsammare och värdigare, man hade gott om tid. En och annan hyrkuskdroška — izvoschtschik — färdades

sakta guppande fram över gatornas knaggliga stenläggning och två feta hästar drog i stilla lunk en liten spårvagn av och an längs Norra Esplanadgatan. Och det ryska inslaget i gatubilden var påfallande starkt. Kosacker med fårskinnsmössan på sned över den flottiga pannlocken, infanterister med stinkande smorlädersstövlar, tjänstemän med dubbelörnen på sina blänkande rockknappar, präster i svarta, fläckiga kaftaner... Sådan var den stad där Gillet vidtog med sin verksamhet.

På den tiden fanns det tre förstklassiga hotell i Helsingfors: Societets-huset, då inrymt i nuvarande Stadshuset, hotell Kämp och Kleinh's hotell. Det var på Socis Gillet höll sina första sammankomster en torsdag varje månad. Sedan förhandlingarna undanstökats avåts gemensam sexa. Maten var god och riklig, med kaffet kom punschen på bordet, cigarrer och pipor tändes och röken steg bolmande mot taket.

Man ser dem för sig dessa Gillets första medlemmar, värdiga herrar med yviga skägg och mustascher, bländvita skjortbröst och gråa eller svarta syrtuter. Och man far väl ej mycket ylse om man antar att deras tankar på dessa möten ofta gick till landet i väster, de talade om hembygden och där höjdes skålar för konung och fosterland.

I Gillets första gemensamma sexa deltog den berömda vetenskapsmannen och upptäcktsresanden, professor friherre A. E. Nordenskiöld. Han befann sig på besök i staden och hade inbjudits av kammarherre Björnstjerna. Nordenskiöld valdes senare till Gillets första hedersledamot och har tackat för denna utmärkelse i ett brev, som utgör en av dyrgriparna i Gillets arkiv.

Redan under de första verksamhetsåren steg medlemsantalet stadigt och ekonomin konsoliderades till gagn för understödsverksamheten, som började bli känd och uppskattad inom den svensk-norska kolonin i Finland. Och de kamratliga sammankomsterna beredde medlemmarna omväxling och nöje.

En liten episod från 1888 förtjänar räddas ur glömskan. Hovtandläkare Bensow väckte förslag att den obligatoriska punschserveringen vid Gillets sammankomster skulle slopas. Hans förslag var dikterat av omtanke om ungdomens kassa, inte av nykterhetspolitiska skäl. Detta ädla initiativ vann ingen genklang utan förkastades med förkrossande majoritet.

Sin tredje årsfest firade Svensk-Norska Gillet söndagen den 5 januari på hotell Kämp. Programmet upptog prolog, författad av skriftställaren Axel Berndtson, monolog, tintamaresque, sång, kupletter. Sedan den officiella delen undanstökats tråddes dansen med liv och lust, paren svängde om i vals, polka och mazurka, och francaise och kotiljong hörde självfallet också till aftonens fröjder.

Våren 1889 förlade Gillet sina sammankomster till Kämp. Samma år i oktober dryftade man vilka åtgärder borde vidtagas för att göra Gillets möten piggare och verka mera lockande på gillebröderna. Frågan bordlades, men på nästa möte den 6 november yttrade herr Carlander, att han „ansåg det vara lämpligt att till vissa månadssammanträden vidtaga särskilda arrangement för åstadkommande af ett program för aftonen“. Skådespelaren Wilhelmsson åtog sig beredvilligt att ordna dessa program med bistånd av två av Gillets ledamöter. Härmed skapades en tradition som blivit bestående genom åren. Inte endast på sina årsmöten utan också vid talrika andra sammankomster har Gillet kunnat bjuda sina medlemmar en angenäm underhållning.

Ett vackert initiativ av mänskovänlig natur såg dagens ljus vid mötet den 3 november 1892. Stor nöd rådde i några delar av landet, och Gillet beslöt inställa sitt årsmöte och i stället kringstända listor för insamlande av bidrag åt de nödlidande.

Åren går. Gillet håller sina sammankomster, mer eller mindre talrikt besökta, oftast på övre Operacaféet, firar årsfester på Kämp och vårfester på Alphyddan. Föreningens sant rojalistiska ordförande greve Björnstjerna underlåter aldrig att på Oscardagen den 1 december och konungens födelsedag den 21 januari hylla majestätet i högstämnda telegram.

År 1895 anhöll Gillets omtyckte och uppskattade sekreterare Gustaf Herlitz att bli befriad från sitt uppdrag på grund av bristande tid, och i hans ställe utsågs disponenten E. W. Lindewald att föra protokollen. Året därförinnan hade en ny svensk förening, Svenska Sällskapsklubben, bildats i Helsingfors på initiativ av fabrikererna P. Grahn och O. Nyholm, herr John Nordbäck, artisten Otto Behrens och litograf H. J. Lindahl, och denna förening vände sig nu till Gillet och frågade om den kunde påräkna bistånd

i form av arbetsförmedling och penninghjälp åt behövande landsmän, vilket vänskapsfullt utlovades.

Årsfesten 1896 inställdes med motiveringen att tioårsfesten följande år skulle begås under så mycket förnämligare former. En festkommitté bestående av skådespelarna Castegren, Riego och Berlin tillsattes, och det beslöts att tioårsdagen skulle firas den 21 januari 1897 i form av soirée med dans. Denna första jubileumsfest ansågs mycket lyckad, men för övrigt ser det ut som om 1897 och -98 varit rätt händelselösa år i Gillets liv.

På Gillets sista möte år 1898 invaldes doktor Sven Hedin till ledamot. Han skulle anträda en forskningsresa till Centralasien och låg i Helsingfors och väntade på att få nödigt resetillstånd av de ryska myndigheterna. Vad var då naturligare än att han sökte kontakt med landsmännen här.

Sin sista årsfest under det nittonde seklet firade Gillet på Societetshuset den 21 januari 1899, samma dag konung Oscar fyllde 70 år. Man fäster sig vid att Gillet i allmänhet inte håller fast vid den egentliga årsdagen, 3 februari, som datum för sina årsfester.

Innan det nya seklet randades framkom ett märkligt initiativ som kommit att få fruktbarande och livande följder för Gillets fortsatta verksamhet. Greve Birger Mörner föreslog nämligen att även damer skulle få bli medlemmar i Gillet, och som motiv angav han att „dels Gillets sammankomster skulle komma att blifva lifligare besökta, dels äfven det med Gillet afsedda ändamålet genom betydligt ökade årsinkomster skulle i högre grad än hittills kunna tillgodoses“. Detta är ju både vackert tänkt och sagt, men manne inte den gode greven såsom varande ungar helt enkelt hade räknat ut att sammankomsterna skulle bli trevligare om man hade damerna med.

Självfallet antogs förslaget inte med acklamation och på stående fot — det var ännu långt till kvinnoemancipationens dagar — utan en kommitté tillsattes för att inkomma med fullständigt förslag i saken. Nåja, resultatet blev i alla fall att greve Mörners vackra initiativ realiserades, vissa nödiga ändringar av stadgarna företogs, och sedan senhösten 1899 har sålunda Hennes Majestät Kvinnan haft säte och stämma i Gillet.

Det nya seklet ingick under gynnsamma auspiciér. Handel, industri, litteratur och konst blomstrade, och Finland levde ett rätt lugnt och lyckligt liv i den ryska kolossens skugga. Inte minst i Helsingfors avsatte den fredliga och arbetsfyllda tiden många spår. Staden tillväxte stadigt, välståndet steg och societets- och sällskapslivet florerade som aldrig förr.

Svensk-Norska Gillet firade en glansfull årsfest detta år, alltså 1900, söndagen den 21 januari, samma dag konung Oscar fyllde 71 år. Det är omöjligt motstå frestelsen att avtrycka matsedeln från detta solenna tillfälle, särskilt som vi längre fram får anledning att berätta vad Gillet kunde bjuda sina medlemmar i matväg på en annan fest under ett av de krisår vi nyligen genomgått. Se här hur man åt då seklet var nyfött:

Franska smörgåsar — öl och porter.
Soppa med pastej — Madeira.
Kokt lax med holländsk sås — Zeltinger.
Lammrygg med grönsaker — Bourgogne.
Snöripa med sallad — Champagne.
Sparris — Apollinaris.
Frusen Ananas — Madeira.
Frukt — Madeira.
Kaffe med Cognac och likörer.

Man får verkligen hoppas att festdeltagarna blev mätta och att de orkade dansa efteråt.

Men Gillets verksamhet inskränkte sig inte endast till trevna fester och kamratlig samvaro, föreningens filantropiska uppgifter blev inte heller glömda. Vid mötet i april väcktes förslag att föranstalta en insamling för de nödlidande landsmännen i Gammal-Svenskby i Ryssland, och resultatet blev att 100 rubel överstyrdes till Svensk-Norska ministeriet i St. Petersburg för att vidarebefordras till mottagarna.

För år 1901 fick styrelsen följande sammansättning: Ordförande greve Björnstjerna, vice ordförande konsul Carlander, skattmästare konsul Evensen och sekreterare dr. Johannes Hoving.

Verksamheten hela detta år var livlig och nöjeskommittén utförde ett energiskt arbete. På dess förslag firades bl. a. en fest i nationaldräkter, en annan gång hölls en marknad, o. s. v.

Under sommarens lopp avled Gillets första hedersledamot, professor E. A. Nordenskiöld. 1902 valdes Gillets mångåriga ordförande greve Björnstjerna till hedersledamot, och vid det sista mötet samma år vederförs den frejdade forskaren dr. Sven Hedin samma ära.

Årsfesten 1903 firades den 5 januari, märkligt nog på „Klippan“. Programmet var rikligt och glatt, där ingick bl. a. „glögg och allmän stämning“, bygdemålsberättelser, sång, årsberättelse, tablå med deklamation samt supé med „enskild stämning“. Vid Gillets februarimöte avsändes ett hyllningstelegram till den store norske diktaren Björnstjerne Björnson på hans 70-årsdag, och på novembermötet beslöt man sända en tacksägelseadress till greve Björnstjerna, som lämnat sina befattningar i Finland och överflyttat till Sverige. Officiellt kvarstod han emellertid som ordförande till den 1 december 1904, då generalkonsul C. M. Fallenius utsågs till hans efterträdare.

Den 5 juli hade Gillet anordnat en utfärd till Borgå. Runebergs grav och hem besöktes, och därefter intogs en animerad middag på Borgå Socis. Återfärden till huvudstaden företogs med båt. Stämningen ombord var hög och de närvarande damerna underhöll sällskapet med sång.

Styrelsen för det skickesediga unionsupplösningsåret 1905 hade följande sammansättning: Ordförande generalkonsul C. M. Fallenius, vice-ordförande konsul J. N. Carlander, skattmästare konsul E. Evensen, sekreterare ingenjör C. H. Lagerlöw.

Åtminstone det första mötet för året gick ännu i fridens och samförståndets tecken. Ett teaterstycke uppfördes, spelat av amatörer. Bland publiken märktes några kända rikssvenska teatermänskor, som ännu med tacksamhet ihågkoms av äldre helsingforsbor: Signe Kolthoff, John Vettervik och den store charmören Gunnar Vingård.

En vårfest ägde rum den 31 maj. Bogserbåten Aura gjorde en tur i skärgården och lade slutligen till vid — Högholmen, där „den ganska vackra djursamlingen togs i skärskådande“. Och därefter intogs högst antagligt gemensam middag; sjön suger.

En gruppbild från denna utfärd finns bevarad. Herrarna är ytterst korrekt uppstegade i mörka kostymer, höga stärkekragar, rundkulliga hattar

En Gilleutflykt till Högholmen, sommaren 1905.

Stående: okänd, gen.konsul Dahlberg, herr Anker, ing. Lagerlöw, kons.sekr. Puke, gen.kons. Fallenius, okänd, konsul Nielsen, ing. Carlsson. Sittande: Ivan B. Giertz, fröken Wallgren, fröken Dahlberg, fru Carlander, fru Dahlberg, fru Fallenius, konsul J. Carlander. Sittande på marken: Disp. Lindewald, ark. och fru Frölander-Ulf, fru Nielsen, herr Holtz.

eller segelklubbsmössor. Och man beundrar de svällande puffärmarna på damernas ljusa sommarklänningar, och framför allt deras hattar: band-rosetter och små blomsterrabatter på bredbrättad halmbotten.

På mötet i november yttrade ordförande Fallenius några varma ord till minnet av de kända och uppskattade gillebröderna Albert Edelfelt och Eduard Evensen, som nyligen avlidit.

Och så togs den stora politiska stridsfrågan till debatt. Spänningen mellan Sverige och Norge hade antagit sådana proportioner att normän och svenskar näppeligen mera skulle kunna trivas och verka inom samma förening, inte ens på utländsk botten. Generalkonsul Fallenius ansåg att

Svensk-Norska Gillet borde upplösas och tillgångarna delas mellan svenskar och norrmän enligt rättvisa grunder, och hans förslag vann allmänt understöd. Den enda närvarande norrmannen, fotografen Daniel Nyblin, föreslog bildandet av ett Svensk-Norsk-Danskt Gille, med andra ord en skandinavisk förening.

Svensk-Norska Gillet höll sitt sista möte den 24 november 1905 på Svenska Klubben i Helsingfors — ingen norrman var närvarande. Mötet beslöt enhälligt upplösa Svensk-Norska Gillet i Finland, och på förslag av ing. Montgomery enades man om att omedelbart ombilda det till en helt svensk förening. En kommitté bestående av konsul Carlander, dir. V. Montgomery och rådmannen Arvid Nyberg fick i uppdrag att utarbeta stadgar för den nya föreningen. Svensk-Norska Gillet hade upphört att existera efter två decenniers verksamhet, men fortsatte som enbart Svenska Gillet i Finland, och tiden har visat att denna förändring inte haft någon menlig inverkan på föreningens livskraft.

*

Det nydanade Svenska Gillet fick genast från början god vind i seglen. De yttre förutsättningarna var gynnsamma, storstrejken var överstånden och de politiska orosmolnen hade lättat. Från 1906 och fram till världskrigets utbrott genomlevde Finland en i stort sett lugn tid, som kännetecknades av ett betydande uppsving både på det ekonomiska och det kulturella området.

Till det nya Gillets första möte den 23 april 1906 kallades sålunda endast svenskar, och vid detta tillfälle godkändes de nya stadgarna, varigenom Svenska Gillet i Finland fick sin nuvarande karaktär. Den första styrelsen erhöll följande sammansättning: Ordförande generalkonsul Fallenius, vice-ordförande konsul J. N. Carlander, sekreterare kontoristen J. G. Giertz, ledamöter justitierådman Arvid Nyberg och järnvägskontrollören G. E. Bergmansson. Emellertid efterträddes Fallenius redan i oktober samma år på ordförandeposten av Sveriges nyutnämnde generalkonsul Ernst Meyer. Generalkonsul Fallenius, som återflyttat till Sverige, utsågs av mötet den 27 oktober 1906 enhälligt till hedersledamot i Gillet.

Trots den lovande starten blev året 1907 ett av de stillsammaste i Gillets historia. Men att Gillet levde och att offerviljan bland dess ledamöter var stor bevisas av en händelse från slutet av detta år. Vid sitt möte den 6 december hade föreningen beslutat fira sin årsfest följande år med en större festmiddag den 21 januari, då konung Oscar skulle fylla 80 år. Endast två dagar senare ingick sorgebudskapet att den vörnadsvärde gamle monarken vandrat hädan. Festen inhiherades och i stället deltog Gillets medlemmar i den silverkrans, som svenskar i Finland lät nedlägga på konungens bår.

Resultatet av insamlingen till denna krans överträffade alla förväntningar — 2.295: 50 mark inflöt. Till kransen åtgick 800 mark, omkostnaderna steg till 52 mark, och det överskjutande beloppet mark 1.443: — lades som en grundplåt till den planerade understödsfonden „Oscar den Andres Minne“ för nödlidande svenskar i Finland.

Från år 1908 kan antecknas att generalkonsul David Bergström valdes till Gillets nya ordförande på mötet den 7 februari. Han beklädde denna post i fyra år och gjorde sig mycket populär, inte blott bland landsmännen utan i vida kretsar i Finland. Samma år donerade konsul von Rettig i Åbo mk 3.000: — till minnesfonden.

I januari 1909 bereddes Gillet tillfälle uppvakta sin hedersledamot doktor Sven Hedin. På hemväg från en forskningsfärd i Asien passerade han Helsingfors, och Gillet överräckte då åt honom en konstnärlig adress, utförd i orientalisk stil på gult siden av arkitekt Frölander-Ulf. Generalkonsul Bergström riktade härvid några välvalda ord till den världsberömda upptäcktsresanden.

Och så läggs år till år. Protokollen förtäljer om lysande årsfester, slädpartier, vårfester, sommarutfärder i skärgården. Och vi noterar att den första hemlandsfesten, som senare följts av flera liknande, gick av stapeln den 28 november 1909.

Hävdatecknaren har fastställt att efterfrågan på bidrag från nödställda landsmän i Finland var särskilt stor året 1911, och på förslag av skattmästaren överfördes då 600 mark till grundfonden. För oss sena tiders barn förefaller dessa belopp ju synnerligen blygsamma, men vi får inte glömma att det var fullödlig gulddvaluta det här var fråga om.

Vid Gillets första höstmöte detta år beslöt man fira en avskedsfest för generalkonsul Bergström, som utsetts till krigsminister i den nya svenska regeringen. Han efterträddes på ordförandeposten av den nya generalkonsuln Johan Lilliehöök. Varför inte Bergström då i likhet med Gillets tidigare hövdingar blev vald till hedersledamot är höljt i dunkel — spelade måhända de politiska stämningarna in? Denna utmärkelse kom emellertid — och med rätta — Gillets mångåriga viceordförande konsul Carlander till del då han 1913 avgick från sin befattning.

Länge hade man inom Gillet planerat att föranstalta en barnfest, och planerna omsattes i handling den 13 januari 1912. Ett fyrtiotal småttingar, ledsagade av sina föräldrar, hade infunnit sig till övre Operakällaren och hade omåttligt roligt. Också barnfesterna hör numera till traditionerna inom Gillet.

Det ödesdigra året 1914 rann upp, det mulnade på den politiska himmeln. Vid årsmötet den 13 februari sändes på initiativ av viceordföranden Iwan Giertz nedanstående hyllningstelegram till Konung Gustaf:

„Till Konungen, Stockholm.

Medlemmar av Svenska Gillet i Finland talrikt samlade till årsfest önska härmed bringa Konungen sin undersåtliga hyllning och tacksamhet för det kraftiga inlägg Eders Majestät personligen gjort i dagens ansvarsfulla frågor till fromma för fosterlandet.“

Den ökade arbetsbörda som den komplicerade politiska situationen åvälvde Sveriges härvarande officiella representant gjorde att generalkonsul Lilliehöök såg sig tvungen anhålla om befrielse från sin befattning i Gillet, och i hans ställe valdes herr Adolf Berlin till ordförande. Styrelsen i övrigt bestod av herrar Hugo Örtengren, Henrik Krause, Allan Johnsson och Viktor Anderzén.

Svenska Gillet fortsatte sin verksamhet under krigsåren 1915, 1916 och 1917, men av omständigheternas tvång under enklare former. Bland annat anordnades en trevlig utfärd till Grankulla. Diverse förändringar i styrelsens sammansättning inträffade, och av dem är den märkligaste utan tvevel den att direktör Emanuel Laurell, som senare under många år utgjorde en av stöttepelarna i Gillet, utsågs till skattmästare 1915.

Irene af Forselles
fru.

Carl af Forselles
Direktör, nuvarande viceordf.,
hedersledamot 1944.

På slagfälten ute i Europa spydde tusende eldgap död och fördärv, och med kriget följde umbäranden och missnöje. I Ryssland ledde detta till den blodiga oktoberrevolutionen, och den 28 januari 1918 utbröt det tragiska inbördeskriget i Finland. Att Svenska Gillet under sådana förhållanden skulle kunna uppehålla ens en mycket anspråklös verksamhet var otänkbart. Generalkonsulatet blev föreningslänken och många av Gillets medlemmar erinrar sig säkert med tacksamhet den storartade och välsignelsebringande hjälpverksamhet Sveriges generalkonsul i Helsingfors C. Ahlström då bedrev.

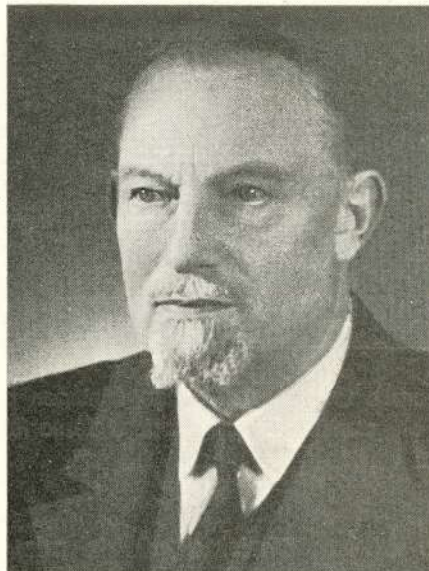
När Gillet den 22 november 1918 sammankallades till försenat årsmöte var Finland fritt.

*

Tiden närmast efter frihetskriget och i stort sett de två första åren i Finlands historia som självständig stat kännetecknades av en viss osäkerhet i ekonomiskt avseende och även beträffande landets utrikespolitiska orien-

Ian Eriksson
fru.

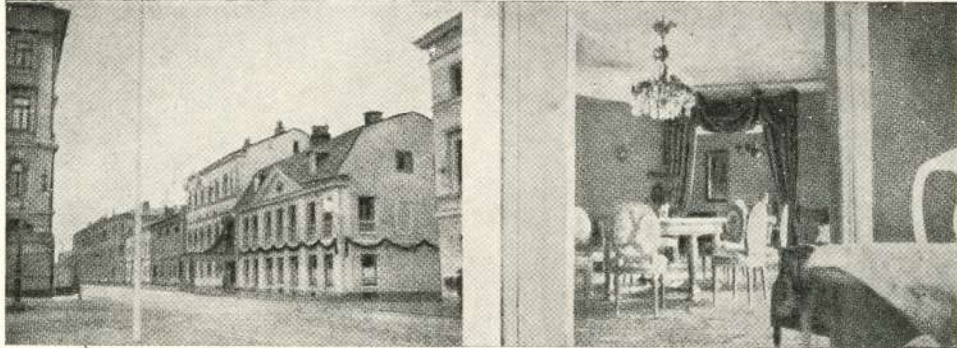
Axel Eriksson
Ingeniör, hedersledamot 1945.

tering. Men efter hand blev läget stabilare, det kulturella utbytet med den övriga Norden blev livligare och ett tacksamt fält för svensk företagsamhet öppnade sig i Finland.

Efter den nödtvungna pausen återupptog Gillet med stor energi sin verksamhet. Till februarimötet 1919 hade inte mindre än 75 ledamöter infunnit sig, ett bevis så gott som något att intresset för Gillet inte slappnat. Styrelsen detta år var sammansatt av:

Minister Carl Westman, ordf.
Ingeniör Hugo Östengren.
Kontorschef L. Haustedt.
Arkitekt D. Frölander-Ulf.
Direktör Allan-Johnsson.

Redan 1920 såg sig minister Westman tvungen avsäga sig ordförandeskapet på grund av det omfattande arbetet på legationen. Till hans efterträdare utsågs bankdirektör Emanuel Laurell, och under de

Svenska Gillets lokal i övre våningen av den s. k. Sederholmska gården, Helsingfors stads äldsta byggnad. Bilderna tagna vid tiden för svenska kungabesöket.

tic år han kvarstod på sin post hade han glädjen se Gillet utvecklas och blomstra.

Det året besökte ärkebiskop Nathan Söderblom Helsingfors och upp-vaktades av Gillet. Och föreningens länge närda önskan att få en egen lokal började nalkas sin fullbordan; på årsmötet insamlades hela 45.000 mark till lokalfonden.

I årsfesten 1922 deltog över 200 personer, ett lysande rekord i sitt slag. Året därpå valdes minister Henning Elmquist till hedersledamot då han bortflyttade från Finland. Hans efterträdare som Sveriges minister blev envoyén friherre Carl Hamilton, och under den tid han kvarstannade här hade Gillet ofta nöjet se honom och hans maka som sina gäster. Minister Hamilton fullföljde med intresse den traditionsenliga vänliga inställningen till Gillet som tidigare beskickningschefer visat. Han saknades aldrig vid föreningens högtider och barnfester samt stod alltid styrelsen bi med råd och dåd.

Året 1924 måste betecknas som ett av de märkligaste och mest minnesvärda i Gillets historia. Inte mindre än tre remarkabla händelser kastade sin glans över sommaren detta år. Ur Gillets synpunkt sett var den mest betydelsefulla av dem utan tvivel invigningen av den egna lokalen i Sederholmska huset vid Alexandersgatan den 1 juni 1924.

Carl A. Ahlström
Ingeniör, tidigare mångårig skattmästare.

Lolan Wasström
fru, skådespelerska.

Denna lokal hade tillkommit under stora uppoffringar, såväl manliga som kvinnliga medlemmar hade under många år strävat till detta mål, och stor var glädjen då dessa länge närda planer äntligen kunde realiseras. Invigningsfesten gestaltade sig till ett oförgätligt minne och man hoppades allmänt att det egna hemmet skulle medföra ett uppsving och en ökad sammanhållning inom Gillet. Tyvärr visade sig detta vara ett bedrägligt hopp.

Kort efter invigningen eller redan den 13 juni arrangerade Gillet en lysande fest på restaurang Börs för sångkören Orphei Drängar, som ledda av sin berömda dirigent Hugo Alfvén besökte Helsingfors. Inte mindre än 250 personer deltog i denna minnesvärda fest, som förflöt i sångens och den varmt fosterländska stämningens tecken.

Det tredje och kanske allra glansfullaste evenemanget ägde rum vid den svenska flotteskaderns besök i finska vatten den 10 juli. Inemot 400 personer

O. Wilh. Hedensjö
Ingeniör, tidigare sekr.

Nils O. L. Tenström
Direktör.

deltog i den förnäma mottagning Gillet anordnat på Brunshuset för sina gäster. Den osparda möda och den omsorg varmed Gillets styrelse gått till verket vid förberedelserna för den glänsande festen för svenska flottans officerare fick sitt rättvisa erkännande av alla som hade glädjen att vara med vid detta minnesvärda tillfälle.

Särskilt stolta var Gillets medlemmar att året därpå i augusti få hälsa DD. KK. HH. Konung Gustaf, Drottning Victoria och Prins Wilhelm välkomna vid en mottagning i föreningens egen lokal. Vid detta tillfälle togs Gillets vackra gästbok — blått skinnband med Gillets emblem i guld på pärmen — första gången i bruk. På det första bladet har de gästande kungligheterna tecknat sina namn, och bland andra högtställda personer som senare gästade Gillet och inskrivit sina namn i gästboken kan antecknas Prins Eugen och President Relander.

Sitt 40-års jubileum 1927 firade Gillet i den egna lokalen.

På årsmötet följande år inträffade en liten palatsrevolution. Styrelsen utsattes för en hel del kritik och ställde sina platser till förfogande, utom bankdirektör Laurell, som kvarstod på ordförandeposten till 1930. Utom Laurell bestod den nya styrelsen av disponent Gunnar Johansson, vice-ordförande, direktör Viktor Niklasson, sekreterare, direktör Torsten Sundblad, skattmästare och ingeniör Axel Eriksson, konsult. medlem.

Bankdirektör Laurell hade förmånen att i början av sin tid som ordförande se Gillets verksamhet omfattas med stort intresse. Det förefaller emellertid som om man hade förtagit sig i och med tillkomsten av den egna lokalen. Gillets möten blev allt glesare besökta och inom styrelsen förelåg stridiga intressen, som menligt inverkade på föreningslivet. Ett visst klickväsen gjorde sig gällande och ordföranden rönt kritik från många håll. Helt säkert bidrog också de svåra ekonomiska konjunkturen till det minskade intresset för allmänna sammankomster. Ehuru det officiella livet inte syntes så mycket utåt verkade dock starka krafter för Gillets fortbestånd och utveckling, och kan i detta sammanhang särskilt nämnas herrar Bror Sjögren, W. Hedensjö, Nils Tenström och Axel Eriksson samt fruarna Hilma Frölander-Ulf och Ian Eriksson, vilka alla på sitt håll försökte blåsa nytt liv i den gamla gillesandan.

Då bankdirektör Laurell 1930 avgick från ordförandeposten utsågs till hans efterträdare kaptén Yngvar Lundberg. Kaptén Lundberg var vid tidpunkten för sitt val ännu rätt okänd i rikssvenska kretsar, men i honom fick Gillet en samlande kraft och framför allt en vältalare, vilket Gillet i långa tider saknat, som genom sin drastiska humor spred glädje och trevnad samt vid högtidliga tillfällen på ett förebildligt sätt förstod att representera Gillet. Hans tal blev många gånger högtidsstunder, som gamla gillemedlemmar gärna erinrar sig. Hans uppgift var inte lätt, ty först gällde det att sammanjämka de stridiga intressena och dessutom att arbeta under en lågkonjunktur. Gillet tvingades redan 1930 att uppge den med så stor möda och uppoffringar anskaffade egna lokalen, och sammankomsterna har där-efter ägt rum på olika lokaliteter. Kaptén Lundberg hade emellertid glädjen se förbudslagen falla i april 1932, och därmed avslutades ett dystert kapitel i föreningslivet.

Prins Gustaf Adolf
på Brändö Casino vid Gillets lunch den 23 juli 1934.

Men tiden ilar och vi antecknar att Gillet och den svenska kolonin anordnar en mottagning för svenska Kronprinsparet den 5 december 1932 på restaurang Börs, där kungligheterna hälsades välkomna av kapten Lundberg i ett lysande fosterländskt anförande. Sommaren året 1934 hade Gillet äran se Prins Gustaf Adolf som sin gäst vid en lunch på Brändö Casino.

Året 1936 var märkligt såtillvida att Gillet då för första gången på allvar gav sig ut på idrottens vädjobana. Den 5 juni utspelades nämligen en „landskamp“ på Bollplan mellan Dansk Klub och Svenska Gillet. Matchen dömdes av stadsdirektör Erik von Frenckell, och som linjemän fungerade ministrarna Lerche och von Heidenstam. Svenskarna led ett knappt nederlag med 2 mål mot 1 trots att varje man i laget gjorde sitt bästa. Särskilt utmärkte sig kyrkoherden, Sven Ydén, som spelade synnerligen hårt, och Percy Kullberg, den enda som inte föll på plan. Bror Sjögren och Stellan Hedly blev justerade, helt säkert av danska skallar.

Publiktillströmningen var stor och matchen gav ett netto på 8.000:— mark, som överlämnades åt Finlands olympiska kommitté.

Gillets fotbollslag vid „Landskampen“ på bollplan den 5 juni 1935.
Från vänster: S. Ydén, G. Hylén, G. Thordén, V. Niklasson, E. Wallner, P. Kullberg,
B. Sjögren, N. Tenström. Knästående: H. Hammar, R. Paulson.

Härmed har vi då hunnit fram till den tid då Gillet bereder sig att fira sitt halvsekeljubileum.

Ovanstående korta återblick på Svenska Gillets i Finland historia är summarisk och ofullständig, men den som närmare önskar lägga sig in i det som hänt under de framfarna åren hänvisas till 50-årspublikationen och Gillets arkiv.

*

Det är en gammal känd sanning att man bör vara utvilad om man vill prestera ett gott arbete, andligt och lekamligt i toppkondition. Detta insåg Gillets medlemmar uppenbarligen till fullo, och som en första förberedelse till jubiléet följande år slog de sig till ro. Och dvalan var så djup att till

årsmötet den 24 mars endast 2, säger och skriver två personer hade mött upp, nämligen ordföranden ing. Lundberg och ing. Axel Eriksson. Huruvida dessa båda herrar led av sömnlöshet eller endast ville konstatera att Gillets ledamöter tog sin vilokur på allvar är svårt att säga. Det senare alternativet är det antagliga, ty sekreteraren utbrister i sin årsberättelse: „Heder åt dessa män!“

Enligt Gillets stadgar „må ej i något ämne beslut fattas därest ej minst tio medlemmar äro närvarande“. De båda ingenjörerna måste därför gå hem med oförrättat ärende, och det ajournerade årsmötet hölls på hotell Torn i den 17 april.

Denna gång blev tillströmningen „enorm“, ökningen jämförd med föregående sammankomst utgjorde 500 %, och då sålunda tio medlemmar kommit tillstädes var mötet beslutfört. Och vi noterar att sekreteraren ingenjör Hedensjö erhöll uppdraget att „i god tid till det stundande halvsekeljubiléet författa en festskrift berörande föreningens skiftande öden under de gångna femtio åren samt att till samma tillfälle utgiva Gillets matrikel i tryck“. Förmodligen mottog ingenjör Hedensjö detta uppdrag med blandade känslor.

Handlingarna förmäler inte att en särskild festkommitté skulle ha tillsatts för att förbereda jubiléets värdiga begående. Av allt att döma föll detta arbete på styrelsens lott, och då det var ett stort och ansvarsfullt värde hade sig förelagt är det endast rättvist att här nämna huru styrelsen var sammansatt:

Yngvar Lundberg, ordf.
Bror Sjögren, v.ordf.
Wilhelm Hedensjö, sekr.
Carl Ahlström, skattm.
Valter Söderström, klubbm.
T. Voss-Schrader, konsult. led.
Carl af Forselles, konsult. led.

Nästa bevis på att Gillet sinnesatt sig att göra sin 50-årsdag till en fin och solenn högtid finner vi i protokollet från styrelsens möte den 13 oktober. Ordföranden förklarade att han inom den närmaste framtiden skulle resa till Stockholm och var beredd att då besöka doktor Sven Hedin, som

ju i första hand i egenskap av Gillets främsta hedersledamot borde inbjudas att hålla ett festföredrag. Ordförandens förslag godkändes och tillades, att om dr. Hedin vore förhindrad, inbjudan borde riktas till Albert Engström.

Detta var både vackert och logiskt tänkt. Sven Hedin, som upptäckt Trans-Himalaya, är en lysande företrädare för svensk företagsamhet och vandringslust, och Albert Engström, som upptäckt Kolingen, är en kärnsvensk företeelse, han representerar hemlandet med dess klippor och skär, skogar, fält och sjöar, men också Stockholm med dess gator och gränder och hamnar.

Tyvärn blev ingendera av dessa berömda män i tillfälle att hörsamma Gillets kallelse.

Och så vidtog då arbetet på fullt allvar. Det var tusen och en saker som måste ombestyras. Listor uppgöras över alla dem som skulle inbjudas, bjudningskort tryckas och utsändas, ett detaljerat program för själva festdagen uppgöras, jubileumsskriften och matrikeln tryckas, och mycket, mycket annat. De arma styrelsemedlemmarna stretade som slavar, arbetsmaskineriet pressades för högtryck så att lagren ibland gick varma och måste smörjas med en och annan grogg. Två timmar innan startskottet skulle gå var allting klart, ledamöterna drog en lättnadens suck, torkade svetten ur sina pannor och gick hem för att skruda sig i högtidsdräkt. Den stora stunden var inne.

Det i detalj uppgjorda programmet för funktionärerna upptog inte mindre än 34 olika punkter med noggrant angiven tidsbestämning, börjande kl. 19.00 med „Musiken spelar upp under det gästerna taga plats“, och slutande följande morgon kl. 3.00 med det lakoniska ordet „Finis“.

Det var en feststämd och förväntansfull publik som sökte sig till Societetshuset då klockan närmade sig sju, damerna i stor toilett, herrarna i frack, många med glittrande dekorationer och färgstarka ordensband, omkring 130 personer. I festvåningen var stolrader för åhörare uppställda framför en talartribun klädd med den blågula korsflaggan och flankerad av Sveriges, Norges och Finlands fanor. I rummets dekorerings för övrigt dominerade de blå och gula färgerna, som stunden krävde.

Den första som tog plats i talarstolen var Gillets ordförande ingenjör Yngvar Lundberg, som höll hälsningstalet. Fram trädde så Sveriges dåvarande minister i Finland, envoyé Carl von Heidenstam och utbragte ett leve för republikens president och Hans Majestät Konungen av Sverige. Därefter uppsteg på talartribunen en rikt ordenssmäddad gammal herre med hög panna inom en vit hårgloria och med en mycket markant profil, som kanske var ny för Gillets yngre medlemmar men som säkert med glädje igenkändes av många äldre bland dem. Det var en av Gillets forna hövdingar, f. statsrådet David Bergström, en gång Sveriges generalkonsul här och hela tiden mycket populär i Helsingfors, inte minst som Gillets ordförande. Trots sina 78 år hade han hörsammat Gillets kallelse, och nu framförde han en hälsning till jubileumsfesten, inte blott å egna vägnar utan från en massa forna gillemedlemmar i Sverige. Bland dessa var särskilt att märka Gillets första ordförandes, generalkonsul greve Björnstjernas änka, minister Bergströms egen fru, vidare Karin Smirnoff, som känt Strindbergs dotter med hans första finlandsfödda fru, Siri von Essen, och slutligen Signe Kolthoff.

Nu kom turen till församlingen och de andra härvarande nordiska föreningarna att framföra sina lyckönskningar till Gillets jubileum. De representerades av sina respektive föreståndare: Norsk Forening av direktör Högsten, Dansk Klub av direktör Hastrup, svenska Olaus-Petri församlingen av kyrkoherde Palmgren, Svenska Sällskapsklubben av direktör Lindfors, Svenska Vikingen av herr Heinrich och slutligen föreningen Svea i Vasa av konsul Holgers.

Innan minister von Heidenstam överlämnade ordet åt dagens festtalare, dekorerade han till allmän glädje Gillets energiska skattmästare ingenjör Carl Ahlström med Vasa-orden.

Och så var det tid för det glansfullaste avsnittet vid öppningsakten och kanske vid hela festen överhuvudtaget: Amiral Otto Lybecks festföredrag. Representativ och vederhäftig med något på samma gång ljusst nordiskt och karaktärsfullt manligt i sin typ, uppsteg amiral Lybeck i talarstolen och började sitt anförande: Om Sverige nu och under de senaste femtio åren.

Amiral Lybeck talade om svenskens benägenhet att fara vida omkring men därvid städse i sin själ bevara en varm känsla för det „sagans och verklighetens gamla rike som är Sverige“. Han talade om hur de svenskar, som visserligen hade gått utanför det egna landets gränser men dock stannat „hemmaomkring“, i något av grannlanden såsom Finland, inte kunde känna sig expatrierade i så hög grad som de, som dragit längre bort. Dock hade de också här tydligen känt ett behov att komma samman med landsmän och att bland annat därigenom vidmakthålla sambandet med fäderneslandet.

Talaren övergick därpå till att erinra om de allmänna problem som varit centrala i svenskt liv under olika perioder av det senaste halvsekle — alltifrån 80-talet, då brännande problem var tullfrågan och frågan om det gamla, från Karl XI:s tid härstammande indelningsverkets upphävande och allmän värnplikts införande — ända fram till innevarande dagar med det bärande intresset för skandinavismen, för försvars- och sociala spörsmål.

„Vi svenskar“, yttrade amiral Lybeck, „har att tacka en nådig försyn för vårt enhetliga folk med dess enhetliga språk, för den kultur vi nått och för det avskilda läge vi fått bortom Östersjöns och Västerhavets vatten. Visst finns det fattigdom i Sverige, men inte så grym som annorstädes, visst finns det arbetslöshet, men den har kunnat bekämpas, och visst finns det folkliga oarter, men de är inte så råa som på flera andra håll. Det ligger något av trygg borgerlighet över svensken. Han är en god arbetare och en god arbetsledare. Men vi skall inte förhåva oss, ty självransakan är av nöden. Det har på senaste tid visat sig bristande ansvarskänsla vid förvaltandet av allmänna eller andras medel, och i enstaka fall har yppat sig en bestialisk brottslighet, som man inte trodde möjlig. Vi måste vara på vår vakt också mot för hög levnadsstandard och för stor bekvämlighet. Finlands folk har gått igenom en hårdare skola än vi, man behöver blott erinra om ofärdsåren kring 1905 och 1918. Om ock kulturen står högt i vårt land, så får detta gälla inte blott den synliga kulturen, utan och den som ligger fördjupad i sinnets innersta förmåga till uppostring, hänsyn till andra, fasthet, strävan till sedliga mål och till stål i sinnet. Ungdomen kommer härvid att vara behjälplig. Man har sagt att den fått och tagit sig för stora friheter. Det kan vara sant, men ungdomen av idag vet någonting och kan någonting och man kan komma till tals med den just därför att den vet vad den vill. Vi svenskar måste låta oss hänföras av vårt land, för dess ära och framgång fast beslutna att genom stålhårt försvar mot nedrivande yttre och inre krafter upprätthålla svenska nationen som en nation, den där alltjämt bär framtiden i sitt sköte.“

Amiral Otto Lübeck vid festföredraget på Gillets 50-årsjubileum på Societets-
huset.

Gillet's sekr. W. Hedensjö uppläser hälsningstelegrammen vid Gillet's 50-årsjubileum på Societetshuset den 3 februari 1937.

Talaren slutade med att utbringa ett fyrfaldigt leve för Sverige. När det förklingat spelade orkestern upp „Du gamla du fria,, i vilken församlingen stående instämde.

Festens solenna del var därmed till ända och man var färdig för middagen, som intogs nere i restaurangen. Där hölls tal bland annat av ingenjör Percy Kullberg, som riktade sig till ordföranden kapten Lundberg och framhöll hans stora betydelse som den sammanhållande kraften inom Gillet. Direktör Carl af Forselles talade till damerna och minister von Heidenstam turnerade sitt anförande, tacktalet, i hög grad spirituellt och anslående.

Då middagen avslutats ägde omdukning rum, och medan denna pågick sålde marskalkar Gille-bladet. Kaffet intogs vid småbord och härvid läste sekreteraren ingenjör Hedensjö upp de telegram som Gillet fått mottaga. Det kan vara på sin plats att återge några av dem som ett bevis på den uppskattning Gillet rönt:

„Jag sänder Gillet mitt uppriktiga tack och en hjärtlig lyckönskan = Gustaf.

Mitt varmaste tack med en hjärtlig lyckönskan = Gustaf Adolf.

Sänder Eder alla mitt hjärtliga tack för hälsningen och en varm lyckönskan vid 50-års jubiléet = Gustaf Adolf Hertig av Västerbotten.

Mottag mitt hjärtliga tack för den vänliga hälsningen = Republikens President.“

Och så var det många, många varma och minnesgoda hälsningar från forna funktionärer och ledamöter i Gillet både från fjärran och när.

Under den samvaro som sedan följde uppläste fru Lolan Vasström en av Vagabondens trevliga prosabitar och en dikt av Ruben Nilsson. Livligt bifall väckte Kaj Gullmar, som sjöng några nya egna kompositioner, samt en menuett dansad av fyra unga par. Och så trädde dansen tills klockan slog tre och alla sökte sig hem i den mörka februarinatten. Den lysande och värdiga festen var ett minne blott, men ett vackert minne.

Om man nu tror att Gillet slog sig till ro på sina lagrar far man storligen vilse. Redan följande dag var en lunch anordnad på Societetshuset för festens hedersgäster. I ett tackbrev till kapten Lundberg nämner amiral Lybeck att sömnen efteråt i kupéhörnet blev ganska givande, och han säger också: „Jag vidhåller att den främsta gästfrihet som finns är den svenska på finsk botten“. Detta må festarrangörerna med tillfredsställelse notera.

För sekreteraren återstod ännu ett arbetsdrygt värv: att sända festskriften till Gillets forna ledamöter som vistades på annan ort och inte kunnat infinna sig till jubiléet. Och att denna uppmärksamhet rönste stor och allmän uppskattning framgår till fullo av de talrika tacksägelsebrev som finns bevarade och som måste räknas till de vackraste akterna i Gillets arkiv. Vi återfinner här ett stort antal namn, som oupplösligt är förenade med Svenska Gillets utveckling och verksamhet.

Den 79-åriga grevinnan Björnstjerna tackar för telegrammet, brevet och minnesskriften och sänder 300 kronor som bidrag till kostnaderna för festen, Sven Hedin ihågkommer Gillet med några rader, minister David Bergström, som på årsmötet valdes till hedersledamot, sänder i ett brev till ingenjör Lundberg varma hälsningar från sig och sin fru till Gillet, generalkonsul

Lilliehöök har inte glömt sina gamla vänner i Finland, minister Carl Hamilton skriver från Köpenhamn, fru Brita Elmquist och Signe Kolthoff låter även höra av sig . . . Och så finns det några brev från forna funktionärer i Gillet, män som med liv och lust gått upp i sin förenings verksamhet: Iwan Giertz, Lorenz Haustedt, Allan Johnsson . . . De andas ett stilla vemod, dessa brev, som alltid då man blickar tillbaka på svunna, lyckliga tider. Och det är ju intet att förundra sig över. Här i landet i öster har de bott i många år, här har de utfört en betydande del av sin mannagärning, och här har de värvat vänner för livet inom Gillets krets.

— — — —

Den 18 februari samlades Gillet till årsmöte. Inte på många år hade detta ordinarie sammanträde varit så talrikt besökt och uppburet av en så god stämning och sammanhållning som denna gång. Då samtliga stadgeenliga ärenden avklubbats meddelade ordföranden att han under inga omständigheter kunde motta återval. Livliga protester höjdes av alla närvarande, utom ordförandens maka, fru Lundberg, som i bevekande ordalag förklarade att hennes man borde befrias från uppdraget och en ny man träda in och påta sig ansvaret som Gillets ledare, samt föreslog till ordförande Aga-chefen ingenjör Percy Kullberg. Efter många ordbyten mellan fru Lundberg och ingenjör Kullberg segrade kvinnan, och därpå valdes ingenjör Kullberg enhälligt till ordförande.

Ingenjör Lundberg avslutade mötet med att framföra sitt tack för de gångna åren, under vilka han mottagit många bevis på förtroende och förståelse, och den nya ordföranden hyllade ingenjör Lundberg i varma ordalag. Under supén som följde var stämningen hög och den avgående ordföranden fick motta många spontana bevis på uppskattning från de närvarandes sida. Sammankomsten drog ut på tiden „och upplöstes på småtimmarna ganska omärkligt så att den sista verkligen försvann som en skugga“, som det heter i protokollet.

På styrelsemötet den 26 februari konstituerade sig styrelsen som följer:

Ordf.: Percy Kullberg	Skattm.: Carl Ahlström
Viceordf.: Carl af Forselles	Klubbm.: Stig Ödman
Sekr.: W. Hedensjö	Konsult. medl.: Nino Lincoln
Konsult. medl.: Torsten Sundblad.	

Percy Kullberg
Ingeniör, ordf. sedan 1937.

Nino Lincoln
Direktör, styrelseledamot sedan 1937.

Redan den 8 mars utsände den nya energiska styrelsen inbjudan till tvenne evenemang: en skidutfärd den 13/3 till Svenska Skidklubbens sportstuga i Träskända-Gunnars, samt en glad och billig afton på Socis den 16/3 med föredrag om Sahara av löjtnant Gösta Moberg, samt därefter musik, dans och muntration.

Skidturen gynnades inte av vädrets makter. Det tunga föret vållade allmänt kvinn- och manfall, men i spridd ordning lyckades dock alla slutligen uppnå Gunnars, där kaffe och glögg snart förjagade tröttheten efter alla strapatser. Vålvilliga bilförare forslade sedan deltagarna till Gran-kulla bad, där middag intogs och dansen tråddes på sviktande knän. Utfärden efterlämnade en övergående styvhet i fortkomstledamöterna och ett bestående minne.

Löjtnant Mobergs föredrag åhördes av en talrik och intresserad skara gillemedlemmar, men kvällens höjdpunkt utgjorde av allt att döma en sjö-

Torsten O. Sundblad
Direktör, styrelseledamot sedan 1937.

Sven Skarlöf
Disponent, tidigare skattmästare.

mandans, utförd av fyra till den grad sköna ungmör att styrelsen rentav fruktade att bli inblandad i äktenskapsförmedling.

Den 22 april hade flera av Gillets herrar tillfälle att öka sitt vetande på storpolitikens område. Sveriges utrikesminister, Excellensen Rickard Sandler gästade Helsingfors och antog — huru annars — Gillets inbjudan till lunch på Societetshuset. Direktör Carl af Forselles presiderade, och hans hälsningsanförande lockade excellensen till ett glimrande svarstal, som i en blink förvandlade alla de närvarande till socialdemokratiska frukostätare.

Under sommarmånaderna tilläts Gillets medlemmar ta igen sig på landet, men på hösten återupptogs verksamheten med friska krafter. På sitt möte den 23 september beslöt styrelsen på lämpligt sätt uppvakta föreningens mångåriga och intresserade medlem fru Hilma Frölander-Ulf på hennes sextioårsdag. Vidare enades man om att kalla Gillets bridge-spelare till generalmönstring för att dryfta frågan om gemensamma spelafnär och eventuellt en instruktionskurs för nybörjare. Detta initiativ vann livlig anklång

Adam Reuterskiöld
Direktör.

Erik Fröling
Skådespelare, ständig medlem.

och ledde till välbesökta spelaftnar den första och sista tisdagen i varje månad på övre Royal. Spelskickligheten bland Gillets medlemmar var uppenbarligen hög. I sin årsberättelse säger sekreteraren att alla vunnit utom värden på stället, men med kännedom om källarmästares vanor vågar man anta att han återtog sina förluster vid spelbordet på smörgåsbordet.

I den dåvarande chefen på Royal, Adam Reuterskiöld, hade Gillet en ovärderlig hjälpare och Royal var under denna tid gillemedlemmarnas tillhåll. Särskilt minns deltagarna i Lahtiståget honom för det uppoffrande sätt varpå han där handhade förplagnaden.

Då den kända pianisten Dagmar Nordenfelt i oktober konserterade i Helsingfors hade Gillet anordnat en musikalisk afton. Utom fru Nordenfelt på flygel uppträdde ingenjör Huss på Hammondorgel och lyckades avlocka densamma så oväntade toner att Societetshusets gäster kom rusande från alla håll i tron att elden var lös.

Ett synnerligen festligt tillfälle utgjorde den skandinaviska festen, som firades den 11 november med Norsk Forening som värd. Minister Carl von Heidenstam tackade arrangörerna i ett elegant andragande.

Den traditionella jullunchen avåts den 20 december under livlig anslutning och god stämning i Royals festvåning, och härmed torde vi ha relaterat de viktigaste händelserna under det arbetsfyllda och framgångsrika jubileumsåret 1937.

En av Gillets mest uppskattade tillställningar är den årliga barnfesten. 1938 gick den av stapeln den 13 januari med stjärngossar, julklappsutdelning, bio, trollkarl m. m. Ett 70-tal småtingar hade mött upp och drog hemåt vid åttatiden, sömniga, nöjda och glada.

För att tillvarataga den sportsliga tävlingslusten inom föreningen utlyste styrelsen tennistävlingar i medlet av januari. Deltagandet blev livligt och bland de tävlande märktes minister von Heidenstam, som gav ungdomen stryk efter noter och med glans hemförde priset i sin klass. Det visade sig att det fanns många skickliga spelare inom föreningen, och tävlingarna har blivit årligen återkommande evenemang där såväl ungdom som oldboys förenats i god sportlig anda.

Till tävlingarna om världsmästerskapet i skidåkning i Lahtis den 25—28 februari gjorde några av Gillets medlemmar en lyckad utfärd i förhyrda järnvägsvagnar. Matordningen från detta vikingatåg, här återgiven i facsimil, visar att de tre nätterna och dagarna förflöt i yster och otvungen glädje.

För höstsäsongen hade styrelsen låtit trycka ett nätt utfört program, som här återges. Man lägger märke till bridgeaftnarna, Dansk Klubs aftonunderhållning på den nyinredda restaurangen Adlon, gåsmiddag, tennistävlingar och den traditionella jullunchen i december. Allt gick programenligt av stapeln utom gåsmiddagen, som uppsköts till den 16 november för att bereda hovsångare Öhman med fru Ghasal-Öhman tillfälle att delta. Middagen blev livligt besökt, inte mindre än 96 personer hade infunnit sig, varav inses att många gäss hade fått sätta livet till. Vid samma tillfälle förevisade professor Georg von Wendt färgfilmer från bilklubbens sommarresor i Sverige och östra Finland.

Vikingalagetets matordning

Svenska Cillet i Finland

Morgonstund
har Guldmedalj i mund.
Aftonstund
en Bronsmedalj sö rund.

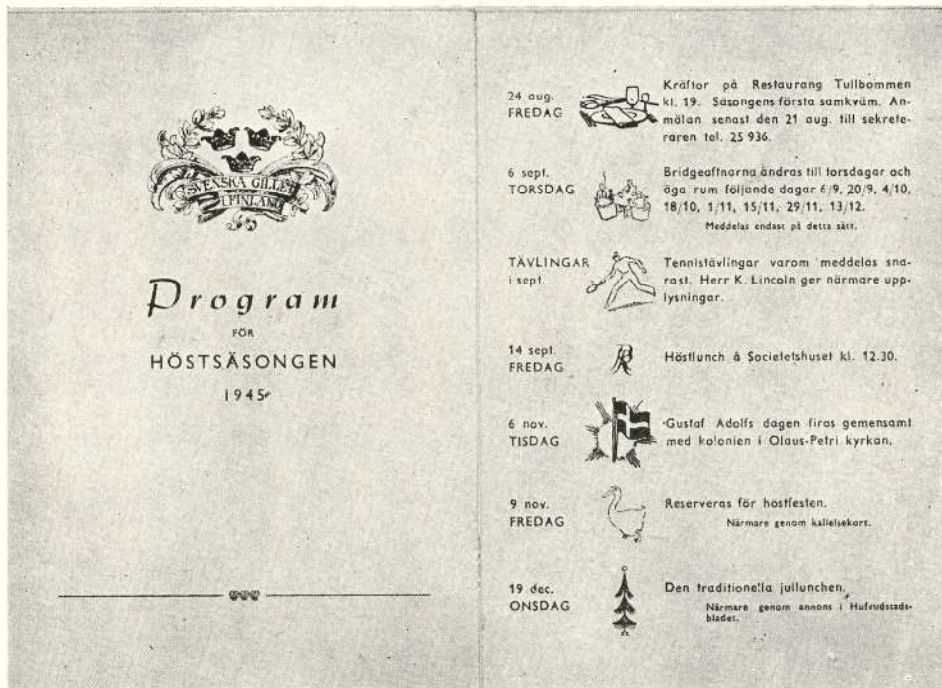
Drick när du är yster,
Drick när du är dyster,
Drick när du betagen är,
Drick när du betagen är,
Drick när det behagar Dig
Och svara aldrig Nej

Lördagen den 26 febr
Kaffebruskost kl: 8-9
Lunch kl: 12:30 - 1:30
Smörgåsmat
Järnvägssolycka på kalv m. ris
Kaffe...
Middag kl: 6
SOS
Klart Spad m. slavar
Varm Skid. Skinka m. gröna kagel
Guldmedalj m. flylande snö 18 km
Kaffe...
Söndagen den 27 febr
Kaffebruskost kl: 9-10

Lunch kl: 2
Smörgåsmat
Bräckt Anka m. skäg
Middag kl: 7
SOS
Varm Valla m. knapp.
Hönsbröst i Selångerstil
Ät Pärön o svalj (fredslaget)
Kaffe

Måndag den 28 febr
Kaffebruskost kl: 9-10
Lunch kl: 3:30
Smörgåsmat
Märkontrollskottet för 50 km
Middag kl: 3:30
S.O.S.
Målsoppa
Svensk-löparejåk
Återtågs kommitté
Kaffe

Matordningen från „Vikingalaget“ till Lahtis 25—28 februari 1938.

Gillet's tryckta programkort.

Den 20 december var Gillet sammankallat till extra möte. Ordföranden meddelade att styrelsen beslutat föreslå kommerserådet Wilhelm Bensow till hedersledamot. Kommeraserådet Bensow intogs som medlem i Gillet den 6 december 1888 och hade sålunda i 50 år varit betalande årsmedlem i Gillet. Men inte enbart detta låg till grund för styrelsens beslut, utan också hans sociala hjälpverksamhet, som bland annat omfattar ett stort barnhem i Grankulla. Då därtill kommerserådet Bensows fader, hovtandläkare S. C. Bensow var en av Gillets stiftare, så ville man tänka sig att utnämningen skulle befästa minnet av familjen Bensows utomordentligt stora insats till Gillets fromma. Mötet beslöt enhälligt kalla kommerserådet Bensow till hedersledamot N:o 12, och som tack för denna utmärkelse donerade den nya hedersledamoten till Gillet 2 st. Finlands Hypoteksförenings obligationer å mk 5.000:— vardera, med skyldighet för styrelsen att låta utdela

den årliga avkastningen åt två verkligt behövande medlemmar av Gillet. För donationen avtackade föreningen kommerserådet Bensow både skriftligen och muntligen.

Då programmet för vårterminen uppgjordes beslöts på förslag av sekreteraren att årsmötet skulle hållas den 3 februari och att därvid särskilt borde uppmärksammas att 40 år förflutit sedan kvinnan på förslag av greve Birger Mörner invaldes i Gillet. Vidare omfattade programmet de regelbundet återkommande bridgeaftnarna, en skidutflykt till Westend i februari och en vårutfärd i maj till Sveaborg med intendenten Tandefelt som ciceron, samt att Gillet tillsammans med svenska kolonin skulle fira svenska flaggdagen den 6 juni på legationsgården och därefter delta i mottagningen hos minister och fru von Heidenstam.

Vid styrelsens sista möte 1938 den 30 december framförde direktör Carl af Forselles styrelsens tack till ordföranden och sekreteraren för all den osparade möda de nedlagt i arbetet till föreningens fromma. Han framhöll fördelen av att ha ett sekretariat som fungerade så väl att alla minnesrika händelser från tidigare år uppmärksammades och firades. Detta får man belägg på då man fördjupar sig i Gillets digra korrespondens från detta år. Bland annat har Gillet med telegram uppvaktat trenne bemärkta 80-åringar på deras födelsedagar: Hans Majestät Konung Gustaf, hedersledamoten minister David Bergström och grevinnan Björnstjerna. I sitt tackbrev skriver den gamla damen med sirlig och säker piktur: „Tack för vänliga telegrammet! Det var en stor och glädjande surprise. — Aina Björnstjerna“.

Under det gångna året hade Gillet också anslutit sig till den nybildade Utlandssvenskarnas Förening, vars ändamål är att upprätthålla kontakten med i utlandet bosatta svenskar och tillvarata och befrämja deras intressen i Sverige, samt att arbeta för skapandet av allmän förståelse i hemlandet för utlandssvenskarnas betydelse vid hävdandet av Sveriges anseende och befordrandet av dess ekonomiska intressen i utlandet.

Vi har med avsikt dröjt rätt länge vid händelserna under dessa två år, ty de var de sista då vi alla ännu levde i en någorlunda normal värld. Det

Minister Carl von Heidenstam berättar sagor för barnen vid Gillets barnfest tjugondag Knut 1939.

var en tid av lugn och lycka, arbete och fest, år som man med tacksamhet och saknad återkallar i minnet.

Händelserna i Tyskland började efter hand i allt högre grad trycka sin prägel på förhållandena i Europa. Den politiska barometern visade på storm, men ännu skulle det dröja en tid innan orkanen bröt lös.

Gillet's traditionella barnfest firades också 1939 på tjugondag Knut, trevligt arrangerad av föreningens energiska damkommitté. Det gamla verksamhetsåret avslutades den 3 februari med en ståtlig årsfest på Societetshuset — över 100 personer hade infunnit sig. Under middagen äskade ordföranden ljud och meddelade att envoyén, minister Carl von Heidenstam enhälligt av årsstämman utsetts till Hedersledamot i Gillet. Detta meddelande mottogs av de församlade middagsgästerna med rungande applåder.

En stund senare tog ordföranden igen till orda och utnämnde då fruarna Isabella Carlander och Hilma Frölander-Ulf till ständiga medlemmar på grund av att dessa högt uppskattade damer denna dag kunde fira 40-års jubileum som medlemmar i Gillet. Blommor överräcktes åt jubilarerna och applåderna brakade åter lös.

Och så var det minister von Heidenstams tur. Några ord ur hans tacktal till Gillet må citeras: „Jag har tjänstgjort inom Sveriges utrikesrepresentation i bortåt trettio år och sålunda varit i kontakt med många svenska kolonier och föreningar. Låt mig genast få fastslå att Svenska Gillet under dess nuvarande ledning representerar det bästa av god organisation, sammanhållning och hög umgängeskonst. Det har varit mig ett nöje att få samarbeta med Gillets styresmän och jag uppskattar det kamratliga förhållande som därvid varit rådande mellan oss.“

En månad senare väckte budskapet om minister Carl von Heidenstams frånfälle djup förstämning inom Gillet, där han värvat många trogna vänner. Han hade inte blott på ett förebildligt sätt representerat sitt land härstades, han hade också livligt verkat för ett stärkande av banden mellan Sveriges beskickning och den svenska kolonin, och alldeles särskilt Svenska Gillet. Det är från hans tid beslutet härstammar att legationens medlemmar om de så önskar kan bli temporära ledamöter av Gillet för den tid de är verkamma här, och allt sedan dess har kontakten mellan Gillet och beskickningen varit rik och givande.

En planerad skidutflykt inställdes på grund av snöbrist, bridgeaftnarna fortsatte som förr och samlade i allmänhet ett 20-tal deltagare. Svenska flaggans dag firades den 6 juni på legationens borggård, och därvid höll Sveriges nyutnämnde minister envoyé Stig Sahlin festtalet och utbragte ett leve för Konung och Fosterland.

När styrelsen åter samlades på hösten gjorde allvaret inför de utrikespolitiska förvecklingarna sig redan starkt kännbart. Påbud hade utfärdats om frivillig evakuering av Helsingfors, och på grund av det labila läget beslöt styrelsen bereda Gillets medlemmar och andra landsmän tillfälle att resa hem med svensk båt. Den 13 oktober lade s/s Heimdal till i Södra

Gillet's stjärngossar vid barnfesterna.

hamnen och avgick som sista båt från Helsingfors till Stockholm. Endast ett 20-tal av Gillets medlemmar medföljde på denna färd, men båten var väl fylld av andra landsmän och hemvändande skandinaver. Med den resebyrå sekreteraren i all hast upprättat för att sköta denna evakuering lade han en ny lager till sina tidigare organisatoriska triumfer.

Gustaf-Adolfsdagen den 6 november firades med en högtidssammankomst i Olaus-Petri kyrkan, och på kvällen samlades Gillets medlemmar till middag på Societetshuset. Ett 90-tal personer hade hörsammat kallelsen, bland dem ministerparet Sahlin, som för första gången gästade Gillet.

Den 30 november föll de första bomberna över Helsingfors och Gillets medlemmar skingrades på grund av evakueringspåbudet. Men en liten kärntrupp kunde stanna kvar i staden och samlades varje onsdag till lunch på hotell Kämp. Till de trognaste hörde herrar Kullberg, Sjögren, Hänel, Lidbeck, Tenström, Ture Norder och Kurt Holmström samt ministerparet Sahlin och de svenska journalisterna, som alltid var väl förtrogna med alla

rykten som surrade i luften. Visst blev dessa måltider ofta avbrutna av flyglarm, men de utgjorde dock en välkommen avspänning för deltagarna under denna ödesmättade tid, de präglades av en säregen stämning och skall sent glömmas av dem som var med. I detta sammanhang kan nämnas att ett tiotal av Gillets medlemmar, som då befann sig i Stockholm, också varje onsdag samlades till lunch under ingenjör Axel Erikssons presidium.

Ett protokoll från styrelsens möte den 2 februari 1940 kan inte förbigås med tystnad. Närvarande var herrar P. Kullberg och W. Hedensjö, och mitt under brinnande krig fastställde dessa två herrar med den ljusblåa optimism, som är så utmärkande för dem, program för årsmötet den 16 februari.

Deras optimism visade sig berättigad. Ett 50-tal medlemmar infann sig till årsstämman, som emellertid måste ajourneras då räkenskaperna och revisionsberättelsen inte kunde framläggas. Efter mötet intogs gemensam middag på Kämp. Under några korta timmar lättade trycket från den hårda verkligheten och krigsvinterns svårigheter. Samvaron präglades av en hög fosterländsk stämning, som värmdes allas sinnen.

Denna månad hade medlemmarna tillfälle till ännu en sammankomst, och blev anslutningen mycket talrik på den middag som arrangerades för ordförande Percy Kullberg i anledning av hans 50-årsjubileum. Härvid överlämnade sekreteraren ett värdefullt cigarettskrin av silver, vilken uppvaktning varmt uppskattades av jubilaren, som synbart rörd framförde sitt djupa tack.

Kriget följdes som alla vet den 13 mars av Moskvafreden, men någon större fart på Gillets verksamhet blev det inte förr än fram på hösten, då bland annat den ajournerade årsstämman gick av stapeln på övre Royal. Vid detta möte utsågs kaptен Yngvar Lundberg till hedersledamot.

Efter förhandlingarna intogs gemensam middag och därpå följde en trevlig underhållning kallad „Svenska Gillets Olympiska afton“. Där uppträdde Gillets charmörer med sång och spel. Ordföranden gjorde sin entré i nattskjorta och bara ben som Olympikus med den olympiska elden, en AGA-lampa i handen. Finlands främsta olympiska kämpar uppträdde på arenan och demonstrerade under magister Smeds' ledning klassisk brottnings-, gymnastik och modern knytnävskamp. Prestationerna väckte ovations-

artat bifall och under ihållande applåder avtågade Olympikus i spetsen för den vältrimmade idrottsmannatruppen. Deltagarna i dessa kämpalekar, bland dem flera av Finlands yppersta idrottsmän, lagerkransades av Gillets olympiska fé. Stämningen blev animerad och otvungen och deltagarna glömde för en kväll vardagens bekymmer.

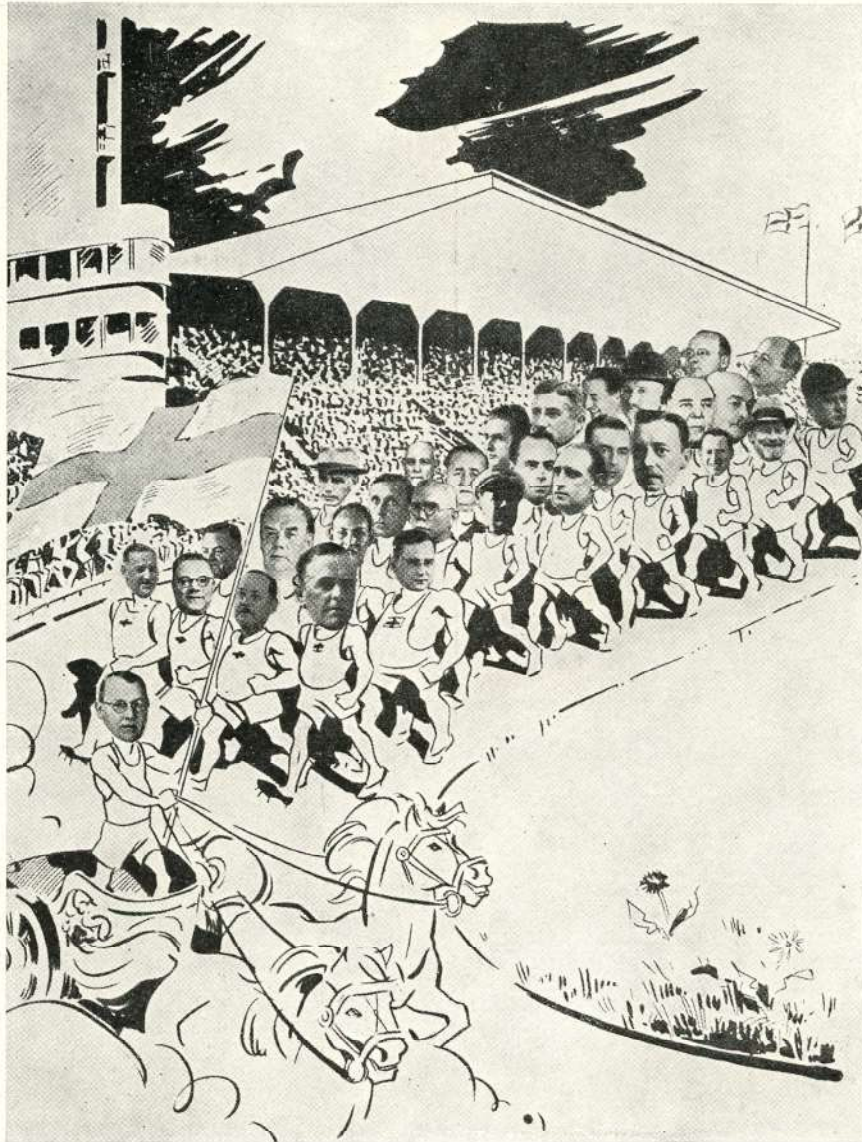
Den 21 november hade Gillet förmånen se herr Lennart Bernadotte som sin gäst vid en lunch på Svenska Klubben, och den 28 mars året därpå tog föreningen vid en festlig kollation på Savoy avsked av ministerparet Sahlin, som skulle överflytta till Sverige. Åt envoyén och fru Sahlin överlämnades en vacker minnesgåva i silver som bevis för den tacksamhet landsmännen kände för allt stöd och oegennyttig hjälpsamhet de utövat, särskilt under den hårda krigsvintern.

Tennistävlingarna pågick som vanligt och anslutningen till bridgeaftnarna ökades betydligt under året.

Årsmötet 1941 firades under festliga former den 29 maj på Fiskartorpet. Ordföranden och styrelsen omvaldes med undantag av ingenjör Hedensjö, som undanbett sig återval. Detta beklagades uppriktigt av de närvarande, ty ingenjör Hedensjö hade under en lång följd av år med intresse och omtanke skött sekreterarens ansvarsfulla värv till Gillets stora belåtenhet. Ny sekreterare blev ingenjör Ture Norder.

På detta årsmöte gästade Sveriges nyutnämnde minister, envoyén I. Westman, för första gången Gillet och hälsades välkommen av ordföranden i ett hjärtligt andragande. Ministern svarade i ett av humor och akademisk spiritualitet präglad tal, som genast gjorde klart för alla att Gillet i honom skulle få en vän för all framtid.

Och så bröt kriget på nytt ut. Krigshändelserna förflyttades efter hand långt bortom landets gränser och livet på hemorten förflöt i stort sett lugnt och ostört. Följaktligen fastställde Gillets styrelse ett digert program för höstsäsongen, omfattande bland annat en samlings-höstlunch den 7 oktober, bridgeaftnar, tennistävlingar och om möjligt en gåsmiddag på Mårtensdagen samt sedvanlig jullunch den 19 december. Vid sina möten i januari beslöt styrelsen att barnfesten enligt gammal tradition skulle äga rum den 13 januari, och för övrigt ingick i vårterminens program bridgeaftnar, trä-

Gilletts kallelse till „Svenska Gilletts Olympiska afton“ den 24 oktober 1940
å Royals festvåning.

Ture Norder
Ingeniör, tidigare sekreterare.

Gustaf Lidbeck
Direktör, nuvarande sekreterare.

ningstimmar i tennis varje måndag, gemensam lunch på Socis den 17 februari, skidutflykt till Grankulla den 22 februari, årsmöte och årsfest i april samt svenska flaggans dag den 6 juni, vilken som vanligt skulle firas gemensamt med svenska kolonin.

Allt som i djupaste fred, är man frestad säga, men om vi får tro sekreteraren blev läget under hösten 1942 i det närmaste katastrofalt. Ett litet avsnitt ur hans årsberättelse belyser på ett skrämmande sätt situationens allvar:

„Livsmedelsläget skärpte dock mer och mer och vi kunde tyvärr konstatera att svenskarna lättade för var dag som gick så att passfotografierna ideligen måste förnyas trots förtvylade gödningsresor till Sverige. För att rädda situationen beslöt styrelsen anordna en uppättingsafton i form av en gåsmiddag. Egentligen var det styrelsens mening att låta medlemmarna vägas före och efter middagen, men då sekreteraren ansåg sig oförmögen att föra protokoll efter en så riklig middag utslöts förslaget såsom alltför

Hans Beck-Friis
Minister, friherre.

Margaretha Beck-Friis
Friherrinna.

vågat. Middagen inleddes med en biografföreställning på kino Savoy, och festen skildrades i ett tacktal av minister Westman som ett drama i två akter med en diva i början och en gås i slutet. Gåsen äts och dracks under kollegial samvaro och sväldöden uppsköts tillsvidare."

I Sverige hade en ung och tidigare okänd förmåga, skriftställaren Rune Lindström, väckt både uppseende och intresse med ett teaterstycke, Himlaspelet. Vid ett besök i Stockholm kontraherade ingenjör Percy Kullberg hela ensemblen för ett gästspel i Helsingfors, och iklädde sig personlig garanti för företagets ekonomiska genomförande.

Vid premiären på Svenska Teatern tog den nya svenska ministern, envoyé H. Beck-Friis, för första gången kontakt med den församlade riks-svenska kolonin och riktade sig i ett tal från scenen till de närvarande.

Himlaspelet upplevde flera föreställningar inför välbesatta hus, och gillesföreställningen lämnade ett netto om cirka 40.000 mark, som överlämnades till fonden för Olaus-Petri församlingens blivande ålderdomshem.

Himlaspelet
10 pp. till minnen för
Helsingforsinvaliderna.
Stodt sig på de inga-
tug med detta att
skaffa. - En förtärl-
ning gäst som Hela-
landsföreningens
svenska kolonin
om att trycka
Godt de två landmen
49 Sedan var Palusgränd.
Vid detta tillfälle
Tala de Beck-Friis.
Såte vid premiären
som var Helsing-
invaliderna!

Som nästa nummer på programmet stod jullunchen, som beredde styrelsen mycket bekymmer, ty något som man kunnat kalla traditionell julmat stod inte att uppbringa. Vi antecknar matsedeln som bevis på tidens ondska:

1. Smörgåsbord bestående av svartbröd, sillsallad och snaps.
2. Snaps.
3. Snaps.
4. Ingenting.
5. Ingenting.
6. Orrer.
7. Snaps.
8. Rödvin för den törstige.
9. Kaffesurrogat.

Men då utbröt rena hungerkravaller, som emellertid stillades med en halva punsch per man.

Punsch är ju ett närande och äktsvenskt födoämne, men inte ens med detta tillägg uthärdar matsedeln på denna krigstida jullunch en jämförelse med den utsökta meny från seklets första år som återgavs i början av denna krönika.

Ja, tiderna förändras och vi med dem, men trots flyglarm, bomber och knapphet på kalorier och vitaminer tycks Gillets funktionärer och medlemmar ha klarat sig galant. Handlingarna har intet att förmäla om att någon skulle ha av sagt sig ett uppdrag på grund av undernäring, tvärtom synes den påtvungna slanka linjen ha ökat medlemmarnas fysiska och psykiska spänst. Som bevis kan nämnas att 27 av Gillets medlemmar deltog i riksmarschen den 22 maj och modigt traskade de 15 kilometrarna till och från Westend. Efteråt tog man igen sig vid en trevlig sits på Fiskartorpet, dit också talrika icke marschkunniga infunnit sig för att hylla dagens hjältinnor och hjältar.

Hela året 1943 var verksamheten inom Gillet mycket livlig. Trots krig och örlig lyckades damerna göra barnfesten till en glänsande tillställning. Förtjänsten härför får till stor del tillskrivas friherrinnan Beck-Friis, maka till Sveriges nyutnämnde minister, envoyé H. Beck-Friis, som efterträtt minister Westman sedan denne ackrediterats i Madrid. Den givmilda friherrinnan hade nämligen för småttingarnas räkning anskaffat en mängd annars oöverkomliga saker.

Årsmötet ägde rum den 29 mars på restaurang Royal. Gillets energiska nöjeskommitté med legationssekreterare Brynolf Eng i spetsen hade lyckats åstadkomma ett program av i det närmaste fredstida kvalitet med uppträdande av artister från Lilla Teatern. Stor succé gjorde föreningens konstnärliga stöttepinne Erik Fröling som auktionsförrättare. Svenska sötsaker klubbades under hans inspirerade ledning bort till förmån för Olaus-Petri församlingens ålderdomshem, och det var ett imponerande belopp kyrkoherde Palmgren kunde föra med sig hem som resultat av auktionen.

Med saknad minns talrika medlemmar i Gillet ingenjör Bror Sjögren, som vid denna tid överflyttade till Sverige. Vid en kollation hyllade föreningen sin mångåriga medlem och förutvarande styrelseledamot.

Sporten omhuldades som vanligt och under kapten Wigfors' ledning företogs en kombinerad riks- och dricksmarsch till Westend. Gillets tennis-spelare utkämpade en klubbkamp mot Westend Lawn-Tennis Klubb. Tyvärr fick Gillets representanter se sig besegrade av sina namnkunniga motståndare, men deras insats var i alla fall mycket berömvärd.

Svenska flaggans dag firades på grund av Hans Majestät Konungens 85-årsdag den 16 juni. Till ministerns galamottagning efteråt hade Gillets medlemmar kvinn- och mangrant infunnit sig för att njuta av sådana sällsynta läckerheter som champagne, äkta kaffe, svenskt vetebröd och kakor. Styrelsen konstaterade med tillfredsställelse att det inte var nödigt ordna någon supé efteråt.

Efter sommarvilan kallade styrelsen till kräftsupé på Tekniska Föreningens lokal den 8 september. Det blev en formlig rusning och de läckra skaldjuren begicks enligt den urgamla ritualen. Stämningen förhöjdes ytterligare av gillebrodern Douglas Hammars sång till luta, och dansen efteråt uppskattades livligt av alla dem som under krigsåren inte haft tillfälle att ta sig en svängom.

Den 6 november firades återigen i svenska kyrkan, och denna gång fick dagen en särskilt solenn prägel genom biskop Andrés fosterländskt högstämnda andragande.

För den nya säsongen hade styrelsen uppgjort ett trevligt och digert program, som med undantag av barnfesten måste inhiberas på grund av

Olle Hänel
Avdelningschef, nuvarande klubbmästare.

Lars Ljungberg
Direktör, nuvarande skattmästare.

bombangreppen mot Helsingfors, som tog sin början den 6 februari 1944. Det länder styrelsen till heder att den under sådana omständigheter inte ville sammankalla medlemmarna till möten eller festligheter, där fara kunnat uppstå, och det var nog det enda riktiga att låta föreningens angelägenheter vila tills gynnsammare tider randades.

Totala medlemsantalet utgjorde våren 1944 inte mindre än 293, den högsta siffra som dittills uppnåtts i Gillets historia.

Årsmötet försiggick i all enkelhet på Societetshuset den 26 maj. Styrelsen återvaldes utom ingenjör Å. Lundberg, som flyttat till Sverige, och i hans ställe invaldes disponent Sven Skarlöv. På detta möte blev direktör Carl af Forselles kallad till hedersledamot, och skådespelaren Erik Fröling blev utsedd till ständig medlem som tack för de tjänster han beredvilligt gjort Gillet.

Från detta möte bör också noteras att fru Lolan Vasström anhöll om ordet och uttryckte som sin åsikt att Gillet utvecklats till en herrförening samt att damerna borde få större erkännande för sitt uppoftande arbete.

Detta uttalande finns varken motsagt eller kommenterat i protokoll eller andra handlingar. Men krönikören, som glötat i luntorna, har tyckt sig kunna fastslå att allt sedan den dag kvinnan på förslag av greve Birger Mörner blev invald i Gillet, de manliga medlemmarnas stora och entusiastiska uppskattning av det evigt kvinnliga går som en röd tråd genom Gillets historia och tillochmed överträffar deras svaghet för gås, glögg och andra glädjeämnen.

Vårsåsongen avslutades den 6 juni med flaggfesten i kyrkan, och på kvällen samlades Gillets medlemmar till en enkel kollation på Tekniska Föreningen.

Under sommaren trädde krigshändelserna igen i förgrunden. Oroande underrättelser ingick från de finska fronterna och många av Gillets medlemmar, särskilt de kvinnliga, föredrog att avvakta händelsernas utveckling i Sverige. Först på hösten kunde medlemmarna igen samlas till en kristidsbetonad lunch på Societetshuset. Vid detta tillfälle lämnade minister H. Beck-Friis och legationssekreterare B. Eng orienterande upplysningar i olika för rikssvenskarna aktuella frågor. Och då kräftorna lyckligt överlevt de hårda tiderna samlades kort därpå ett 60-tal medlemmar på styrelsens kallelse till en enkel kräftsupé, där hemlandets vilda sånger skallade till snapsen.

Sedan förhållandena genom vapenstilleståndet i viss mån stabiliserats ansåg sig styrelsen kunna planera en större sammankomst, förslagsvis en gåsfest. Detta visade sig av särskilda skäl ogenomförbart, och som ersättning anordnades en Luciafest, som både vad program och anslutning beträffar blev en stor framgång. Över 100 personer deltog i festen, som inleddes med Sancta Lucia, vackert sjungen av fru kyrkoherde Palmgren. Som sina gäster hade Gillet glädjen se operettcharmören Eric Alruni Wilkman och operasångerskan Ruth Moberg. Deras sångnummer belönades av de närvarande med rungande applåder.

Jullunchen kunde gå av stapeln som vanligt med god svensk mat främst tack vare klubbmästaren Lidbecks energiska och uppoffrande arbete. Den sedvanliga barnfesten på tjugondag Knut måste däremot inställas av den enkla anledningen att de flesta barnen då fortfarande vistades i Sverige.

Förmodas av h. O.
Var en utläggning
till förmån för
Hjerta inviterad alla.

„Styrelsens Självdeklaration“ vid årsmötet den 25 april 1945.

Några sammankomster hölls i form av luncher på Societetshuset och var rätt väl besökta, men tyvärr var det kvinnliga inslaget tämligen minimalt.

Trots alla svårigheter var bridgeaftnarna under ingenjör Erikssons energiska ledning livligt omhuldade. Sporten koncentrerades huvudsakligen till tennis, och såväl vår- som hösttävlingar utspelades. I pokalmatchen mot Westend led Gillet ånyo ett knappt nederlag. Curt Lincoln försvarade sitt mästerskap i klubbävlingarna, men denna gång bjöds han på skarp konkurrens av den yngsta generationen i familjen Krause.

Ingenjör Ture Norder överflyttade sommaren 1944 till Sverige och sekreterarbefattningen övertogs efter honom av direktör Gustaf Lidbeck. Klubbmästarens ansvarsfulla värv anförtröddes åt herr Olle Hänel.

Såväl för 1945 som 1946 kunde styrelsen uppgöra och genomföra trevliga program i hävdvunnen stil.

Årsmötet 1945 var utlyst till den 23 mars men uppsköts på grund av servitörstrejken. Först den 25 april kunde mötet äga rum, och i samband därmed avåts en „festmiddag“ av kristidskaraktär på övre Royal. Under middagen hälsade ordföranden de närvarande välkomna och överlät därpå ordet åt legationsrådet Eng, som efter ett anslående andragande utbringade den traditionella skålen för Konung och Fosterland. Av talen i övrigt må nämnas direktör Carl af Forselles' tacktal för kallelsen till hedersledamot med anledning av fyllda 70 år, samt legationsrådet Engs tacktal för maten, i vilket han riktade en särskild eloge till ordföranden och sekreteraren för deras arbete i Gillet.

Vid kaffet meddelade ordföranden att styrelsen som ett uttryck av tacksamhet från föreningens sida beslutat kalla veteranerna ingeniör Axel Eriksson och ingeniör E. Norder till hedersledamöter. Detta meddelande hälsades av de närvarande med långvariga och hjärtliga applåder.

Kvällens stora clou var „Revyn“, inledd av styrelsemedlemmarna själva, som djärvt visade att man inte behöver vara yrkesman för att väcka jubel på scenen. Föreställningen blev i sin helhet ett mycket lyckat inslag, men så bidrog också sådana erkända förmågor som Viveca Lindfors, Birgit Kronström, Ulla-Brita Cargin, Ture Ara och Erik Fröling till att säkra framgången. Sent omsider kom sedan dansen i gång och tråddes med liv och lust till klockan 1, då punkt sattes för en av de mest lyckade fester Gillet haft på länge.

Svenska flaggans dag firades i Olaus-Petri kyrkan, där högtidstalet anslående och formfulländat framfördes av borgarrådet I. Öman.

Kräftsupén den 24 augusti blev i allo lyckad, och därtill bidrog i hög grad restaurang Tullbommens trevliga lokal. De roliga programinslagen av skådespelare Londén, som anförde snapsvisorna, samt gästen fröken Björnson, som sjöng till luta, väckte livlig anklang.

Ett extra inslag i sammankomsterna utgjorde lunchen för sångföreningen „De Svenske“ under dess turné i Helsingfors. För de närvarande gillebröderna blev det en verklig upplevelse att få lyssna till den välsjungande körens och solisternas prestationer.

Jullunchen blev en verklig succés tack vare de från Sverige anskaffade traditionella juld delikatesserna. Ryktet om dessa torde ha spritt sig vida

Från Gillets Bridgeaftnar på Aga.

omkring ty deltagandet var rekordartat, över 100 personer, som efter välfägnaden alla svängde med i långdansen. Vid detta tillfälle hade Gillet glädjen att som sin gäst se direktören för Utlandssvenskarnas Förening, direktör E. Svedelius.

Bridgeintresset visade en stadig ökning och spelafnarna var väl besökta. Sporten gick vidare i tennisens tecken.

Under det senast förflutna året, 1946, kunde barnfesten åter gå av stapeln enligt gammal god tradition. Visserligen stod julklapparna inte i nivå med fredstidens, men de arrangerande damerna lyckades i alla fall skapa en stämnings- och glädjefylld fest för de förtjusta ungdomarna.

Deltagandet i skidutfärden den 10 mars var tyvärr rätt ringa och det var beklagligt med hänsyn till det gynnsamma vädret och de goda arrangemangen.

Vid årsmötet den 9 april återvaldes styrelsen och i stället för disponent Sven Skarlöv, som under sommaren skulle återflytta till Sverige, utsågs direktör Lars Ljungberg till skattmästare. Styrelsen består sålunda av följande medlemmar:

Percy Kullberg, ordf.
 Carl af Forselles, v.ordf.
 Gustaf Lidbeck, sekr.
 Lars Ljungberg, skattm.
 Nino Lincoln, konsult. medl.
 Torsten Sundblad, konsult. medl.
 Olle Hänel, klubbm.

Baren vid „Värnamo Nattmarknad“ den 23 november 1946, i Ab Volvo-Auto Oy:s utställningslokal.

Under förhandlingarnas gång redogjorde ordföranden för Gillets ekonomiska ställning och meddelade att styrelsen placerat föreningens lösa medel, omkring 180.000 mark, i aktier. På styrelsens förslag beslöts att höja årsavgifterna till mk 200:— för manliga och mk 100:— för kvinnliga medlemmar. Dessa avgifter måste betraktas som ytterst låga för en så representativ förening.

Årsfesten blev en i allo lyckad tillställning. Deltagandet var livligt, ett 100-tal medlemmar hade infunnit sig med ministerparet Beck-Friis i spetsen, och dessutom var så gott som alla legationsmedlemmarna närvarande. Skådespelarna Fröling och Sorbon samt fru Haupt föredrog ett antal pigga kupletter, och dessutom bidrog allsången till att höja stämningen.

Den numera traditionella kräftsupén hölls även detta år på restaurang Tullbommen den 30 augusti. Ett 60-tal kräftälskare hade mött upp och skådespelarna Thor Modéen och Artur Rolén från Sverige under-

höll deltagarna med flera muntra visor.

För alla dem som var med torde nog Gillets höstfest den 23 november framstå som den mest lysande tillställningen under de senare åren, men så var den också ovanligt omsorgsfullt förberedd. Först bestämdes vid ett styrelsemöte i stora drag hur festen skulle arrangeras. Sedan åt styrelsen med damer middag på Svenska Klubben, och därvid uppdelades det organisatoriska förarbetet. Direktör Ljungberg hade vänligheten ställa Volvos utställningslokal till förfogande. Medlemmarna erhöll först skriftlig varning att reservera kvällen den 23/11 för „Värnamo nattmarknad“, och senare utsändes vederbörligen kallelse till detta evenemang. Kallelsen hörsammades av ungefär 125 medlemmar, och vare det genast sagt att de blev i allo nöjda med sin kväll. Lokalen hade omställts och försetts med trevliga dekorationer. En stor bar var uppmonterad och tvenne torgstånd hade förhyrts. Damer jämte styrelsen hjälpte till i stånden och baren, och stämningen blev genast från början hög tack vare ståndens rikliga flöden. Kaffe och bulle serverades vid ett

Kungörelse

Vi med allas nåde Svenska Gillets i Finland Herre och Stormästare hälsar Eder älskelige svenska män och kvinnor alle fruborna, frölsismän, köpsledsmän, lönder och gemene allmoge ävensom häst- och lötmånglare som sig här inunnit hava all köpenskap med kosteliga och välsmakande varor bedriva med hela mitt välbehag innerligen välkomna.

Det får täljas man och man emellan allt tiderna äro svåra. Skatter och gälder, slädska och priset på svart fläsk ökar, rådradshövdingarna taga för mycket för sin gåstning, fogdarna äro ogina, fiiket anser sig ej få slita den klädstonad del förmår betala, och ha de helot's som haft för goda lygnader, folket har ej föll vara ifred på gator och torg efter måhållsväkten, näppeligen heller före, ingen har föll röra sjen och trä och har någon hugul en ringa skeskoq eller samlat ämnen till lygninga ha de pliktfullt till flere mark.

Utåre försörjes missnöje med värde i värden penning men velen, som Gustav Uson i visdom och huldhet sa de: „Man har ju bättre råd till kal än fläsk om man lägger för mycket fläsk i kålen så piggar den bli osund och icke mycket väl bekomma den som därav äter“. Så sker också med penningen, om den vore mycket fel skulle den ej oss väl bekomma utan mesta parten bleve väl förd ur landet.

Jag har lätit mig allt missnöje förtäljas och nu vill jag med denna budskaps hasteligen komma mina trogna undersåtar till hjalp. Jag låter här kungöra och påbuda till efterrättelse, att i denna kväll den urgamla, välkända Värnamo Marknad skall återupplås och förnyas allom till glädje och förnöje och som bol mot tidens sår och ond ska. Värnamo Marknad är av äldre mest berömd, varar smälänningen stort högmot bekommit. Det förtäljes om en smälänning att han kommit ljusen levande i himmelrikel. En sådan är ju intet omöjligt.

Han fann sig här alldeles förträffligt en tid, men blev plötsligen dyster och lycktes ej rätt hemmastadd. Sankt Per märkte hans tillstånd och frågade sin man varför han såg så mulen ut, och om det var något han öskade och fick då vela, att som Värnamo Marknad snart föll in kunde han som smälänning ej längre trivas i himmelrikel.

Och goda undersåtar, skåden Eder omkring och fröjden Eder ögon och sinn. Allt som här står Eder till buds kan för en ringa penning ge Eder hugsvalstelse för de hårda tiderna uti världens omkring Eder och för Eder dagliga gärning och ogärning.

Våra fäder visste väl och lyckte, att den som ej varit på Värnamo Marknad blev aldrig salig. Till god set höjde att alla männer på Värnamo Marknad berusade sig och även kvinnorna vore i spunde himlen. Aldrig trodde jag, att världen var så stor och skön sa gumman när hon såg Värnamo från Klevaliden. Besinnen dessa vackra och djupa ord.

Jag har beordrat mina slotta hövitsmän och många av de stana kvinnorna i mitt her att gnida sina genicklar och läsa sina kokböcker och vel jag väl, att med god apilt och i yster lek skall denna nattmarknad pågå till morgonrodnaden sprider sitt skimmer.

Så lyuder och påbuder vi i nåder och till yttermera förvisso låter vi trycka vårt stigit här nedan inunder.

Fröjd vare med Eder!

Värnamo Nattmarknad Anno Domino,

23. 11. 46.

Percius Spex

Budskap vid „Värnamo Nattmarknad“
den 23 november 1946.

stånd, smörgåsar, pilsner, snaps, varm korv och potatis vid det andra. En fotograf gick omkring och förevidade de närvarande i olika grader av uppsluppenhet och en utmärkt orkester spelade hela kvällen. Vid ett-tiden gick extra spårvagnar runt staden med nöjda och belåtna marknadsbesökare. En strålande fest.

Också jullunchen blev en stor framgång för styrelsen. Maten hade delvis anskaffats från Sverige och föreningen kunde bjuda de 120 medlemmar som infunnit sig på ett ypperligt svenskt julbord. Vid välkomstglöggen föredrog Erik Fröling Gillets speciella julvisa „Jul igen sa' ja“. Då alla bänkat sig vid de långa borden sjöng Ture Ara tre folksånger, och kort därpå lät fru Fred Andersin höra sig i ett par näpna visor.

Ordföranden höll sedan sitt traditionella skämtsamma jultal och legationsrådet baron von Otter tolkade mycket fyndigt på vers de närvarandes tack för jullunchen. Då kaffet serverats förrättade ordföranden prisutdelningen för tennistävlingarna, och därvid inhöstade särskilt Curt Lincoln och hans unga maka massor av silver. Den traditionella julsladden med samtliga deltagare i full fart genom Royals hela festvåning avslutade årets sista fest, också den en fullträff.

*

Nu har klockorna ringt in det nya året, jubileumsåret 1947, då Gillet skall fira sin sextioårsdag. När man nu blickar tillbaka på de tider som gått kan man inte annat än fastslå att de senast förflutna tio åren utgjort en i många avseenden synnerligen märklig epok i Gillets historia. Trots krig och kristider samt omvälvningar och oro på det sociala området kännetecknas dessa år av ett stort och glädjande uppsving. Samlingen kring Svenska Gillet i Finland, kring den idé och de traditioner föreningen företräder, har varit livligare än någonsin förr. Medlemsantalet, i detta nu omkring 350 personer, är det största föreningen kunnat uppvisa under hela den tid den verkat, och sammankomsterna har så gott som alltid varit synnerligen väl besökta. För ett stort antal medlemmar har Gillets möten och fester kommit att framstå som ljuspunkter i efterkrigstidens grå vardag, tillfällen som man ser fram till med spänning och förväntan.

I Gillets protokoll och handlingar är det festerna och den kamratliga samvaron som mest kommer till synes, och detta är fullt naturligt då föreningens främsta uppgift är att i svensk anda sammanföra landsmännen i Finland och därigenom bilda en stark länk mellan dem och fäderneslandet. Men där ligger ändå mycket allvar bakom den glänsande ytan. Visserligen har Gillets understödsverksamhet numera av fullt naturliga skäl överlåtits åt Olaus-Petri församlingen, men det är i stor utsträckning tack vare offervilligheten bland föreningens medlemmar som församlingen ofta kunnat träda hjälpende emellan. Och särskilt under de senaste hårda åren har Gillet kunnat bistå landsmännen med råd och dåd, man behöver endast erinra om föreningens insats i samband med evakueringarna och att det var Gillet som tog initiativet till livsmedelsförsändelserna från Sverige till den svenska kolonins medlemmar.

Inom en så stor förening som Svenska Gillet är det självfallet svårt att vara alla till lags, men den nuvarande styrelsen har ändå i mån av sin förmåga strävat till att lägga verksamheten så att alla medlemmar skall trivas inom Gillet, och man kan med fog säga att en demokratisering av föreningslivet ägt rum. Inom parentes kan här framhållas att denna styrelse flera gånger erbjudit sig att avgå, men föreningens ledamöter har tydligen ansett att föreningens ledning ligger i goda händer och med acklamation återvalt sina nuvarande förtroendemän. Styrelsen har också haft glädjen att se sitt arbete bära frukt; när helst Gillet nu kallar till fest kan man lugnt räkna med att minst ett 100-tal medlemmar kommer att hörsamma kallelsen. Detta är för övrigt inte ägnat att förvåna, ty Gillet har i allmänhet kunnat bjuda sina ledamöter en trevlig och omväxlande underhållning.

Trots att Gillets allmänna sammankomster inte är överhövan talrika fordras det dock ett mera omfattande arbete än mången anar för att få allt att fungera friktionsfritt, och det måste rättvisligen framhållas att styrelsens verksamhet föreningen till fromma är förenad med betydande uppoffringar både i tid och pengar.

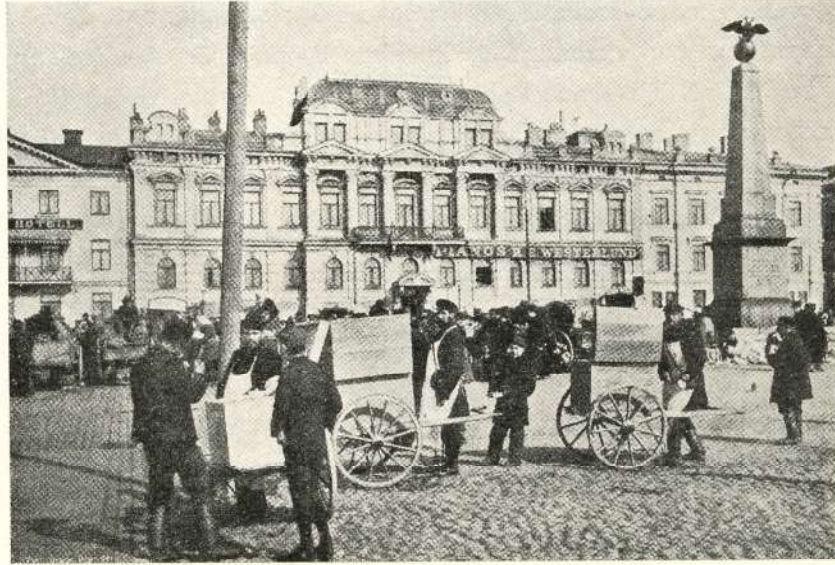
Den finansiella ställningen är sund och Gillets tillgångar har stadigt ökats, delvis tack vare upprepade donationer bland annat av herrar P. Kullberg, Carl af Forselles, G. Lidbeck, H. Lindell och L. Ljungberg.

En förening som Svenska Gillet i Finland står eller faller med de personer som leder dess verksamhet. Det är deras intresse för sin förening, den kärlek och arbetsvilja varmed de går tillsitt verk och som de förmår väcka hos medlemmarna som är utslaggivande för livaktigheten inom föreningen. Gillet har haft förmånen att som ledare och styrelsemedlemmar se personer, som energiskt och målmedvetet gått in för sin uppgift. Det är deras förtjänst att Gillet idag kan blicka tillbaka på en sextioårig verksamhet och att Svenska Gillet i Finland utvecklats till en omhuldad och nödvändig institution inom den rikssvenska kolonin i Helsingfors. För att hedra dessa män, som i så hög grad gjort sig förtjänta av Gillets tacksamhet, ingår som bilagor till denna lilla skrift förteckningar över föreningens samtliga hedersledamöter, hövdingar och styrelsemedlemmar under de tider som flytt sedan Svenska Gillet i Finland stiftades en vinterkväll i februari för sextio år sedan.

Härmed vore då denna återblick fullbordad. Och nu, då Gillet bereder sig att under solenna former fira sitt 60-års jubileum, går tankarna osökt till alla de män som under dessa sex decennier fört Gillet fram till den nivå det nu intar. De flesta av dem har gått bort, och många har dragit sig tillbaka för att njuta sitt otium. Även den nuvarande styrelsens medlemmar står i beråd att bryta upp, och det må vara dem väl förunnat. Flera av dem har beklätt sina poster i tio år, till stor del beroende på att de under de senaste krigs- och krisåren inte ansett sig kunna dra sig tillbaka, men då nu normala tider syns återkomma bör ansvaret kunna läggas i händerna på nya krafter.

Måtte Svenska Gillet i Finland även i framtiden finna ledare, som med samma uppoffring och energi är beredda att fullfölja föreningens vackra traditioner.

*

Salutorget 1907.

Samma plats 1947. Svenska Beskickningens hus.

GILLET S HEDERSLEDAMÖTER

Fil. Doktor Sven Hedin, Stockholm.
Herr Lorenz Haustedt, Stockholm.
Landshövding Friherre Carl Hamilton, Linköping.
Kommerserådet Wilhelm Bensow, Helsingfors.
Direktör Carl af Forselles, Helsingfors.
Ingeniör Axel Eriksson, Helsingfors.

BORTGÅNGNA HEDERSLEDAMÖTER

Professor A. E. Nordenskiöld.
Kommerserådet E. W. I. Sundman.
Kammarherre Greve M. Björnstjerna.
Generalkonsul C. M. Fallenius.
Konsul J. N. Carlander.
Minister C. G. Westman.
Fil. Dr. Henning Elmquist.
Bankdirektör E. Laurell.
Minister C. G. von Heidenstam.
Kapten Y. Lundberg.
Minister D. Bergström.
Ingeniör Ejnar W. Norder.

SVENSKA GILLET'S ORDFÖRANDE
genom tiderna.

Kammarherre M. Björnstjerna .	1887—1903
Generalkonsul W. Eckell	1903—1904
Generalkonsul C. M. Fallenius	1904—1907
Generalkonsul E. Meyer	1907—1908
Generalkonsul D. Bergström . .	1908—1912
Generalkonsul J. Lilliehöök . . .	1912—1914
Skådespelare A. Berlin	1914—1915
Generalkonsul J. Lilliehöök . . .	1915—1917
Ingeniör V. Anderzen	1917—1918
Minister C. G. Westman	1918—1920
Bankdirektör E. Laurell	1920—1930
Kapten Y. Lundberg	1930—1937
Ingeniör P. Kullberg	1937—

ORDINARIE STYRELSELEDAMÖTER INOM
SVENSKA GILLET
under åren 1887 — 1947.

Hovtandläkare S. C. Bensow.
Disponent Gustaf Herlitz.
Konsul Eduard Evensen.
Disponent E. W. Lindewald.
Konsul J. N. Carlander.
Doktor J. Hoving.
Ingeniör C. H. Lagerlöw.
Justitierådman Arvid Nyberg.
Kontorist J. G. Giertz.
Järnvägskontrollör G. E. Bergmansson.
Herr Iwan B. Giertz.
Direktör H. Krause.
Direktör Allan-Johnsson.
Ingeniör H. Örtengren.
Arkitekt D. Frölander-Ulf.
Kontorschef L. Haustedt.
Fru Anna Dahlström.
Herr Joh. Hermond.
Direktör R. Fahlström.
Ingeniör I. M. Bernström.
Ingeniör Bror Sjögren.
Disponent Gunnar Johansson.
Direktör V. Niklasson.
Direktör T. Sundblad.
Ingeniör Axel Eriksson.

Direktör Nino Lincoln.
Ingeniör C. Ahlström.
Direktör Nils Tenström.
Ingeniör W. Hedensjö.
Direktör V. Söderström.
Vicehäradshövding T. Voss-Schrader.
Direktör Carl af Forselles.
Direktör Stig Ödman.
Ingeniör Ture Norder.
Disponent S. Skarlöv.
Ingeniör Å. Lundberg.
Direktör G. Lidbeck.
Avdelningschef O. Hänel.
Direktör L. Ljungberg.

GILLET'S ÄLDERSMÄN

Stiftarna av Gillets Äldersmän vid sammanslutningens stiftande den 3 februari 1947
å Svenska Klubben i Helsingfors.

Från vänster sittande: Axel Ifström, Carl af Forselles, Axel Eriksson, Percy Kullberg, Ludvig Mallander, John Hedbeck. Från vänster stående: Gustaf Lidbeck, Nils Tenström, Nils-Erik Carlander, Rolf Fahlström, Torsten Sundblad, Erik Widholm, Olle Hänel, Ernst Bäckström, Gunnar Krause, C. T. Mason, Sten Krause, Wilhelm Hedensjö.

§ 2

I Gillets Äldersmän ingå alla Gillets manliga heders- och styrelsemedlemmar igenom åren samt envar manlig medlem som under 25 år tillhört Svenska Gillet i Finland.

UR GILLET S S Å N G K R Ö N I K A
Sånger och verser från fest och samkväm.

„STYRELSEN SOM ALDRIG GÅR“

Årsfesten den 29. 3. 43.

Melodi: Tacka vet jag det som var en gång...

Vilka ljuva tider, nu vi genomlider
Vet båd' Ni och jag
Knappast att det går en enda dag
Utan något roligt av nå't slag.
Att man i vårt gille, även har fått dille
Kan man nog påstå
Styret absolut
Vet ju ingen hut
För dom vill ju aldrig gå.

Refräng:

Nej tacka vet jag det som var en gång
För länge länge länge sen.
Då var det mycket mera häng och däng
Och fläng i styrelsen.
Nu sitter klicken där den sitter
Att flytta på sej ingen gitter
Nej tacka vet jag det som var en gång
För länge länge länge sen.

— — —

Tänk vad det har pratats och vad det har
tjatats

„Nån'ting måste ske“

Å så fick man hop en kommitté
som ha' visat sej va' malplacé
Eriksson och Norder, deras fagra ord är
Ej att lita på
Ty det vet envar
Styrelsen är kvar
Å den vill ju aldrig gå.

Refräng:

Nej tacka vet jag det som var en gång
För länge länge länge sen.
Då skötte kommittéer hedersamt
Om givna ärenden.
Vill man nu att nån ska' göra't
Slår Percy bara till dövörat
Nej tacka vet jag det som var en gång
För länge länge länge sen.

— — —

Men en dag kom smällen, de' ble' stora
skrällen

När ett brev där kom
Håkan liksom Kurre sadlat om
Å dom tänkte sluta jobbet dom
Lång va' inte sorgen, pappret gick i korgen
Percy sa' som så:
„Varför ska' ej Ni
Vara kvar som vi
Ni vill ändå aldrig gå“.

Refräng:

Nej tacka vet jag det som var en gång
För länge länge länge sen.
När det kom och gick klubbmästare
Och folk av bara den
För till mötena gavs vinkar
Att Norder står för grogg och drinkar
Ja tacka vet jag det som var en gång
För länge länge länge sen.

Obs.! Vid omsjungning av refrängen andra gången sjunges „ja“ i stället för „nej“.

NUBB-VISAN Årsfesten 1941.

Melodi: Lambeth walk...

Här ska vi fira Gillets fest,
taga i famn varenda gäst.
Tider som vatt'
ska vi nu ta fatt.
Fastän tiden är ur le'
finns det mat de kan vi se.
Hej, svejs och skål,
nubben är en bra symbol!
Bara nubben löst vår tunga,
kan vi mycke' bättre sjunga.
Alla vill vi nu samla,
unga, gamla,
tömmen glasen, såsom förr
låt oss öppna glädjens dörr.
Hej, svejs och skål,
nubben är en bra symbol! — Hej!

Glöm här bort all daglig sorg
släng den i en papperskorg.
En gång vart år,
kommer det en vår.
Lätt av den, Du ryckes med
och om då, det går på sned,
hej, svejs och skål,
nubben är en bra symbol!
Bara nubben löst vår tunga,
kan vi mycke' bättre sjunga.
Alla vill vi nu samla,
unga, gamla,
tömmen glasen, såsom förr,
låt oss öppna glädjens dörr.
Hej, svejs och skål,
nubben är en bra symbol! — Hej!

När en landsman går i land,
vill han ha en tår på tand
och ibland oss
kan han slå sig loss.
Och om då lantärnorna
byta plats med stjärnorna

hej, svejs och skål,
nubben är en bra symbol!
Bara nubben löst vår tunga,
kan vi mycke' bättre sjunga.
Alla vill vi nu samla,
unga, gamla,
tömmen glasen, såsom förr
låt oss öppna glädjens dörr.
Hej, svejs och skål,
nubben är en bra symbol! — Hej!
— — —

BALLADEN OM SKIDSTUGAN PÅ GUNNARS. 17. 1. 42.

Melodi: Jag ville ha rus...

Det höves ej att tolka känslors svall
I denna stund då ord mig säkert tröte
Det står ju klart för Er i alla fall
Vad oss församlat har till detta möte.
Mig tycks som om man hör en melodi
Från gubbarna uti vårt galleri
Det är en sång om bragd och flydda tider
Om män och kvinnors som stod och föll —
på skider.

I minnets vrå vi tänder nu ett ljus
Och låter det en kort minut där brinna
Ni ser en syn — På väg mot detta hus
Gå tvenne män i sällskap med en kvinna.
Det var på nyårsdan år tjugusju
Som jag och Gunnar Johansson med fru
kom ut i snön på nästan alla fyra
Att här på Gunnars denna kåk förhyra.

Det var en kåk, ej något sportpalä
Men Löfman sa' den kostar blott tretusen
Så fram vi drog med våran portmonnä
Det blev humör och spänst som gjorde
susen.

Ej heller länge stod det sedan på
Förr'n den blev fin i'ni som „Fågel Blå“

När Axel kom och målade på väggen
Blev de' ett herrskapshus ej nå't för
dräggen.

Här ha' vi left och delat ljust och lett
I hela femton år som nu förrunnit
Och mången rolig prick vi mött och sett
Och mången från vår horisont försvunnit
Tänk Gösta han med pflzisk läpp Ni vet
Och Olle som med vickning alltid slet
Och Gidde som till kvälln tog av sej ringeh
La' sej på golv i knall och sov som ingen.

Vi minnas dem och många, många fler
Som kommit ha och gått i denna stuga
Nu flickor små jag vänder mig till Er
I tacksamhet skidkungar här sig buga.
Vad vore väl vårt vinterparadis
Om Eva icke trotsat snö och is
Och varit med på våra eskapader
När natten blitt till dag och man blitt
glader.

Jag manar Er fyll bägarn till dess rand
Och drickom ur för vad vi alla känner
För svunna tider och för alla band
Som knyta samman stugans gamla vänner:
I denna kväll vi alla hylla vill
Båd' dem som finns och dem som ej
finns till

Och låt oss tro att det skall oss förunnas
Att träffas många gånger än på Gunnars.
— — —

GALAN I TENNISPALATSET Dec. 1943.

Melodi: Jag har diamanter och pärlor...

Förlåt min entré på estraden
Ursäkta om jag tar mej ton.
;,: Det åter var't tennis i staden
Denna århundradets sensation ;,:

Den börja' med att de kom lappar
Från styret som skrivklåda har
;,: Där stod att man om varann klappar
Uti tennis i tre hela dar ;,:

Jag upptill palät styrde färden
Från början jag skall ock medge
;,: Jag slagsmål har sett runt i världen.
Men nog aldrig nå't värre än de';,:

Högt uppe på en stol där satt domarn
Och gallskek för full hals och njöt
;,: Diaboliskt som Nero han romarn
Uppå cirkus när lejonen röt ;,:

Man kämpade vilt i finalen
Med ära och Wallner han föll
;,: Det dåna' och smällde i salen
Det var konstigt att väggarna höll ;,:

Minns Ni att en gång jag Er rådde
Ha ögat på Krauses grabb
;,: Vad säjs om att Percy han klådde
Bravo Toto här har Du min labb ;,:

Och damernas „come back“ den scenen
Oss herrar en glädje berett
;,: När shortsens den svängde kring benen
Graciöst som Té'doras balett ;,:

Smått blek men så skön siren Fru Hammar
Vältrimmad uti varje lem
;,: Med glans hon i bridge klarar slammar
Men i tennisen gick hon ej hem ;,:

Fru Widholm min hyllning jag bringar
Tag mot min debykomplimang
;,: Hon stridslystet racketen svingar
Låt oss hälsa vår nya lenglen ;,:

Nu ock jag mig lärt hur man magrar
Tyvärr också hur man blir döv
;,: Jag sett när Fru Märta skär lagrar
Undra på't hon som tidigt „Skar-löv“ ;,:

Jag hälsar en annan ny stjärna
Välkommen på planen Fru Tham
;,: Ett pris jag Er unnar så gärna
Och tycker Ni är värd minst „vo'n Cramm“ ;,:

För Gillets två flickjuniorer
Mitt hjärta slog vilt i min barm
;,: Var finns väl den karlslok som klår Er
Nej i nätet de' gå för Er charm ;,:

I mixed dubbel Kurt med sin Ira
Står åter som segrande par
;,: Fru Ira kan konsten att lira
Stackars Kurt när hon brödkavlen tar ;,:

Såg Ni gladiatorn Oliver
Ja hela vårt manskotteri
;,: Det var alla tajders bolliver
Vilke Wimbledon kan de' ej bli ;,:

Men nu måste jag Er berätta
Om herrdubbeln o' en sån skräll
;,: Jag tror korsikanarnas vendetta
Var en smekning mot denna duell ;,:

Vem här sku' få segrarens titel
På förhand ej nå'n kunde spå
;,: Var't game var ett blodigt kapitel
Man blev rädd bara av att se på ;,:

Men Percy och Kurt klarte biffen
Fast seg utav tusan den var
;,: Att Krauses dock satte piffen
På den rätten den saken är klar ;,:

Mig återstår blott tacka Håkan
Som slagsmålet ordnat i stan
;,: Han drager sig inte för bråk han
Och hans Dolly hon ä' likadan ;,:

Trots allt, jag med fröjd konstaterar
Ni livhanken har i behåll
;,: Jag segrarna nu saluterar
Jämte alla, som blott kammat noll ;,:

GILLESÅNG VID JULLUNCHEN Traditionell sedan julen 1942.

Melodi: Aj, aj, aj, aj...

Av Gillets små fester
jullunchen nog bäst är
där blir man så lycklig och glad
ty redan vid glaset med glöggen
far sorgerna genast åstad
;,: Jul! Jul! O, Jul! Snart är du inne
och alla i Gillet båd' stora och små
nu fröjdas i hjärta och sinne ;,:

Kring bordet med maten
och rågade faten
vi alla så glättigt oss rör.
Till nubbar som eggande glimma
vi sjunga i brusande kör:
;,: Snaps! Snaps! O, Snaps! Härligt Du
rinner
i strupen och väcker en slumrande kraft
att glädje i allting man finner ;,:

Fast alla är mätta
vi dansa så lätta
en långdans kring borden och gran
Och mången som börjat vid lunchen
han fortsätter hela den da'n.
;,: Jul! Jul! O, Jul! Snart är Du inne
och alla i Gillet båd' stora och små
nu fröjdas i hjärta och sinne ;,:

